

PLANPROGRAM STATIONSTADEN

Bilaga 7

Samrådssammanställning

Dialog med Enköpingsborna om Stationsstaden

Sammanställning av aktiviteter och synpunkter under samrådet
december 2023 – mars 2024.

Dialog och kommunikation

- Hemsida med dokument, film, inbjudan till promenader och enkät.
- Inlägg på sociala medier för att puffa både promenad och enkät.
- Riktad inbjudan till boende på Älvdansen.
- Återbesök Kunskapsskolan, åk 8.
- Dialogpromenader genom området.
- Inbjudna/synts på bland annat Fastigetsägarforum, Tillgänglighetsrådet, God morgon Enköping, Vårt Enköping, partimöten.

Se en film med visualisering av Stationstaden

Handlingar

- ▶ [Planprogram med bilagor](#) (Pdf, 15 MB)
- ▶ [Hållbarhetsprogram för Myran](#) (Pdf, 11 MB)
- ▶ [Fördjupad översiktsplan för Enköpings stad](#) (Pdf, 13 MB)
- ▶ [Utvecklingsprogram för Myran](#) (Pdf, 4 MB)

Till boende vid Älvdansen

Nu finns ett förslag om hur södra delen av området Myran, Stationstaden, kan utvecklas från ett industriområde till en trygg och trygg stadsmiljö. Förslaget har tagits fram för att skapa en mer levande, hållbar och trygg miljö. Med mer grönska får Stationstaden en del av parkstaden Enköping och ett välkommande område.

Området har fått namnet Stationstaden för att markera att rescentrum och kollektivtrafik är högt prioriterad i utvecklingen av stadsdelen.

Här är några exempel från förslaget:

- Ny bostygges i form av bostäder, verksamheter, kontor och handel så fler människor kan bo, och företag etablera sig vid rescentrum.
- Med gångfartsområden, nya trygga gator och offentliga miljöer skapar vi plats för gång, cykel och kollektivtrafik och tar tillvara det vackra läget i staden.
- Framför den gamla och vackra magasinbyggnaden skapas en ny mötesplats för olika aktörer och kultur. Runt denna plats ska även byggas ett område utsläppta nya parkmiljöer.
- Samtida parkering för pendlare. Dagens pendelparkering omvandlas till mobiltjänst där det finns plats för bilor, cyklar och fler tjänster.

Tyck till om Stationstaden – din åsikt är viktig för oss!
Fram till den 31 mars 2024 finns det möjlighet att tycka till via vår webbenkät eller lämna ett formellt yttrande. Det finns också möjlighet att anmäla dig till våra promenader genom området. Kommunens planerare berättar då mer om förslaget och svarar på dina frågor. Anmäl dig redan för att komma direkt till arenan.

För mer information om Stationstaden och hur du tycker till besök enkoping.se/stationstaden

Dialogpromenader

9 promenader

38 ext. besökare

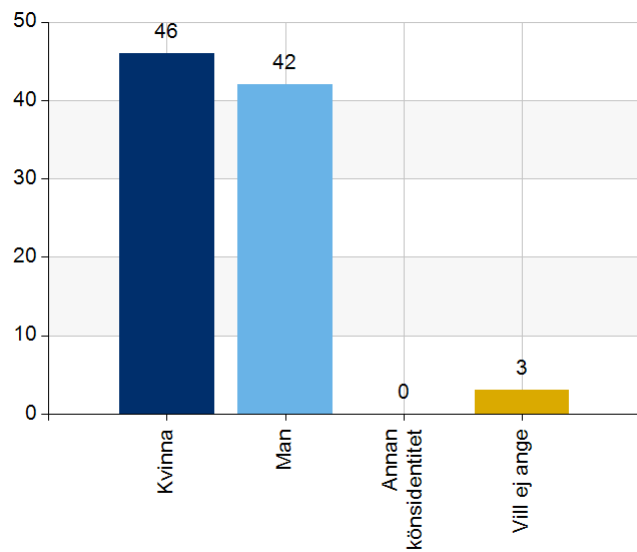
30 int. besökare

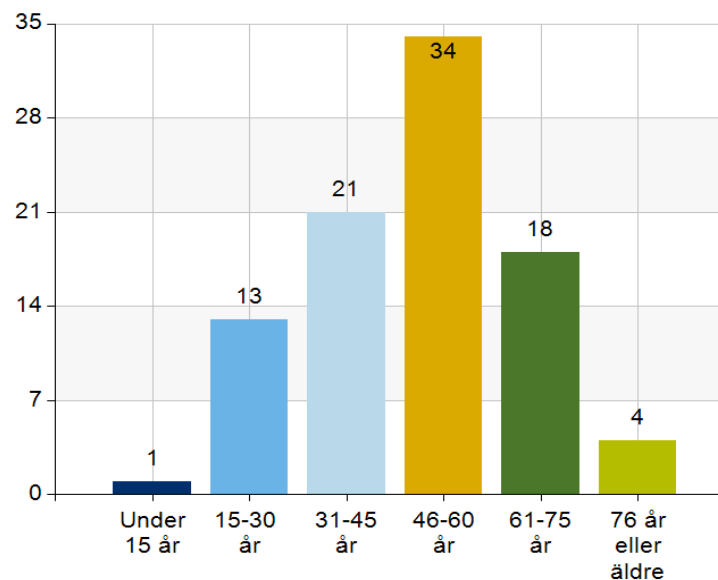
Enkät

91 svar

Kön

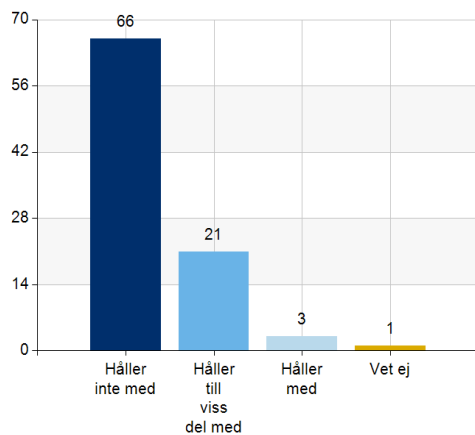

Ålder

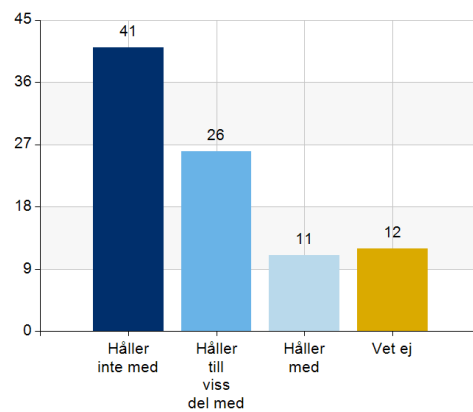

Området idag

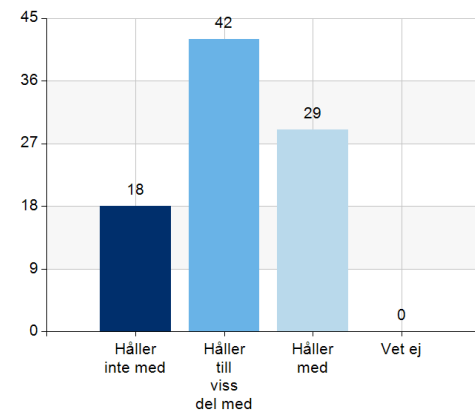
Trevligt och inbjudande

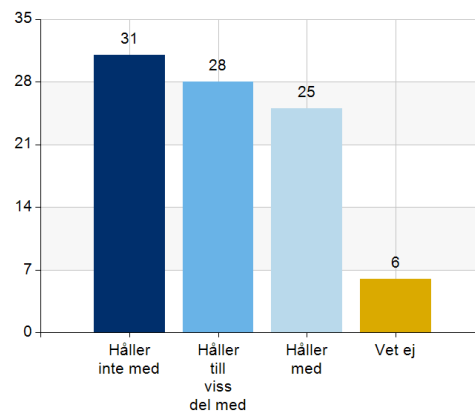
Tryggt och säkert

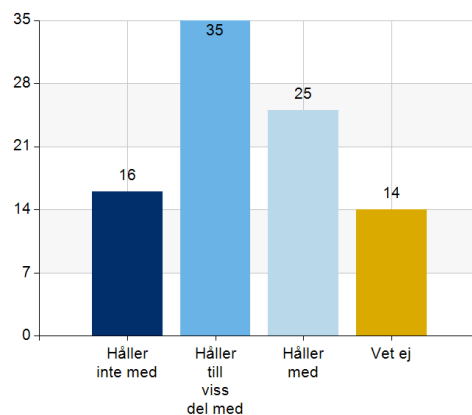
Lätt att ta sig till och från området

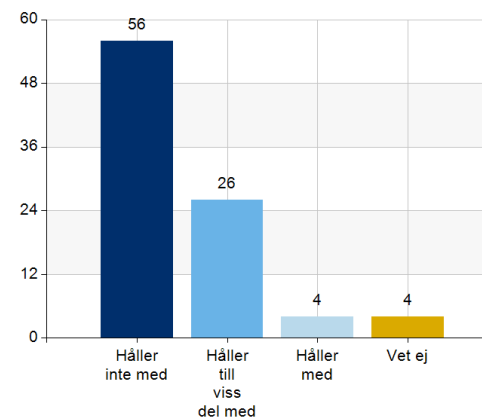
Lätt att röra sig inom området

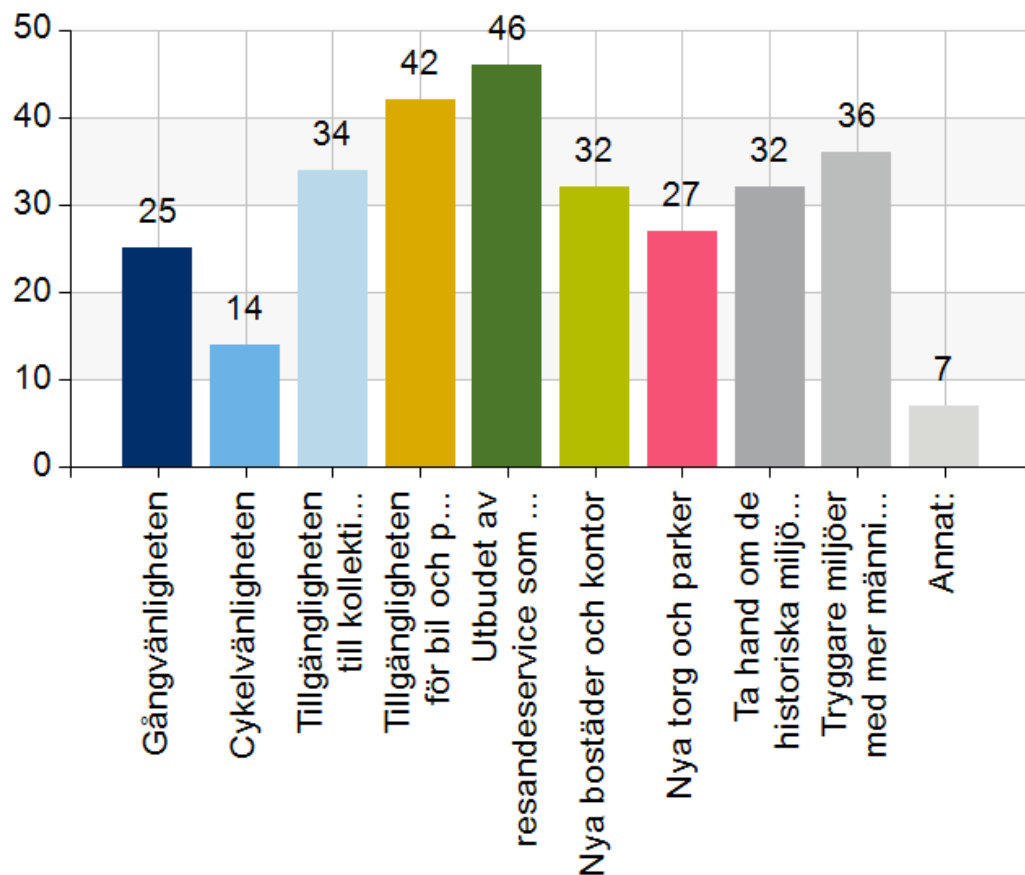
Bra utbud av kollektivtrafik

Bra utbud av service

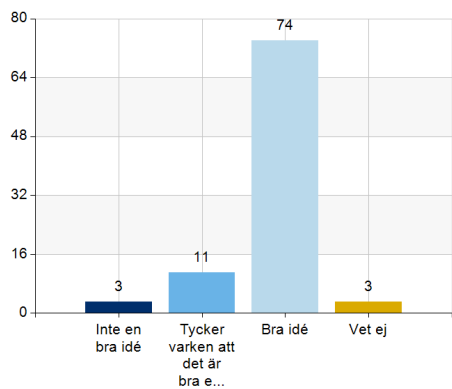
Vad är viktigast när vi omvandlar?

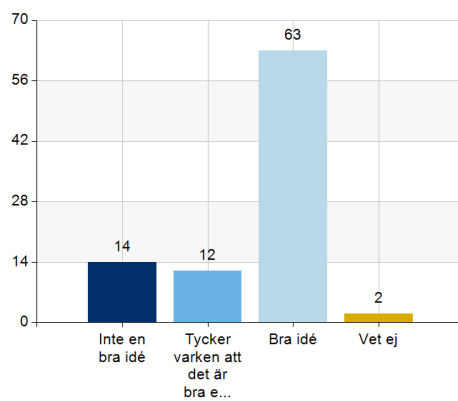
- **Utbudet av resandeservice som kiosk och café**
- **Tillgängligheten för bil och parkeringsmöjligheter**
- **Tryggare miljöer med mer människor i rörelse**
- **Tillgängligheten till kollektivtrafiken**
- **Nya bostäder och kontor**
- **Ta hand om de historiska miljöerna och byggnaderna**
- **Nya torg och parker**
- **Gångvänligheten**
- **Cykelvänligheten**

Vad tycker du om delarna i förslaget?

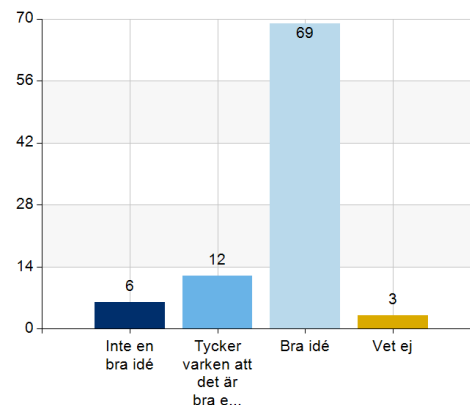
En uppfräschning av gångtunneln och ett nytt torg vid gångtunnelns norra mynning, vid pendlarparkeringen.

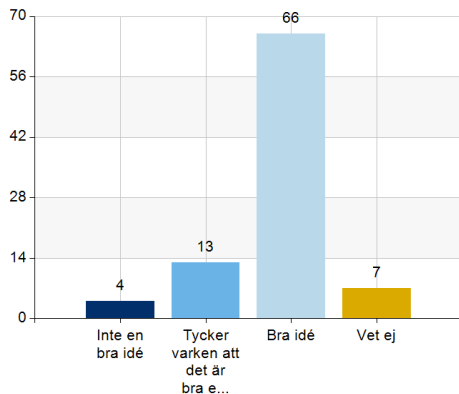
Pendlarparkering i ett nytt parkeringshus, på samma plats som idag.

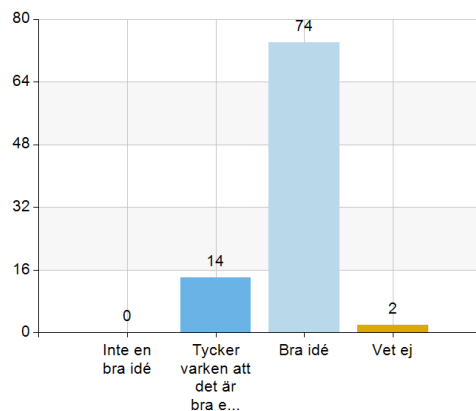
De som bor och arbetar i området parkerar i egna parkeringshus så att områdets gator kan bli så bilfria som möjligt.

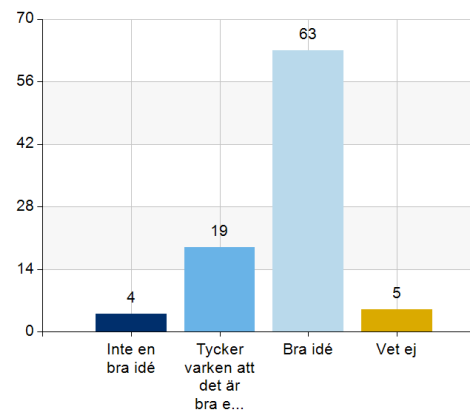
Ny mötesplats i och vid Magasinet för aktiviteter och kultur.

Nya parker, vattenmiljöer och mer grönska.

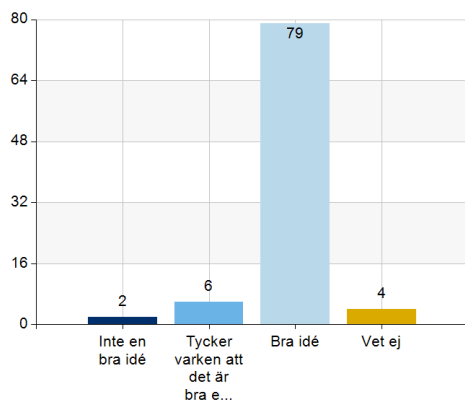

Hållbarhets- och klimatambitionerna.

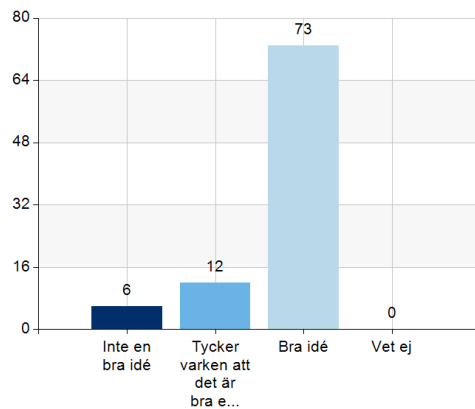

Vad tycker du om delarna i förslaget?

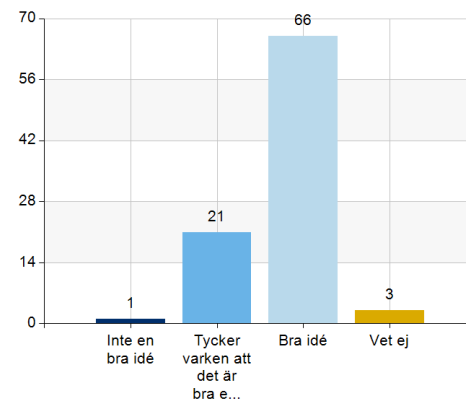
Trevligare och tryggare stadsmiljö med mer liv och rörelse i byggnader och på gator.

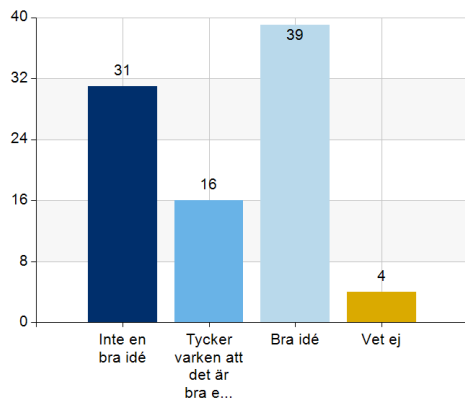
Bättre serviceutbud.

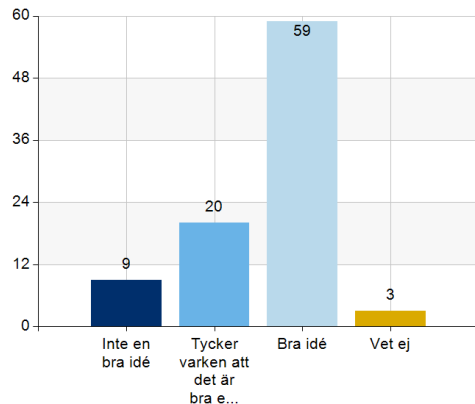
Lättare att ta sig till rescentrum från norra infarten med ny hämta/lämna zon och nytt cykelgarage.

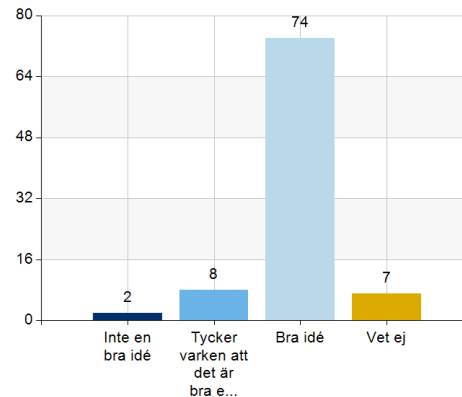
Ett högt hus som sticker ut och blir ett landmärke och sätter Enköping på kartan.

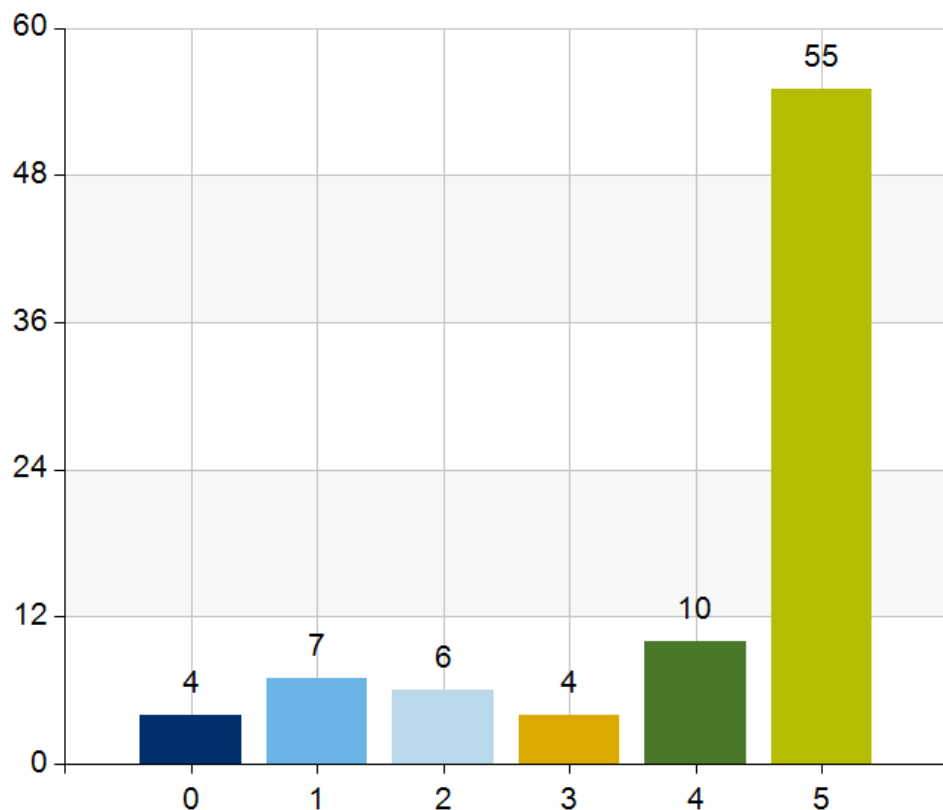
Flera bostäder och kontor och en ny förskola.

Säkrare skolväg till Kunskapsskolan.

Tycker du att Stationsstaden blir ett bra tillskott till Enköping?

1: Nej det tycker jag inte!
5: Absolut, Kör på!

Statliga myndigheter/verk	Lämnat svar	Ingen erinran/inga synpunkter i detta skede	Inte lämnat svar
Länsstyrelsen Uppsala län	X		
Lantmäteriet	X		
Region Uppsala	X		
Telia/Skanova	X		
Trafikverket	X		
E.ON energidistribution AB	X		
Telenor			X
IP Only			X
Postnord			X
Försvarsmakten	X		
Luftfartsverket		X inväntar DP	
Swedavia		X	
Närliggande flygplatser			x
Föreningar			
Enköpings Stads Hembygdsförening			X
Stockholms handelskammare			X
Hyresgästföreningen			X
Enköpings centrumsamverkan			X
Kommunala instanser			
Miljö- och byggnadsnämnden	X		
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	X		
Socialnämnden			X
Vård- och omsorgsnämnden			X
Upplevelsenämnden	X		
Miljöpartiet	X		
Kart- och GIS avdelningen		X	
Räddningstjänsten		X	
Ena Energi AB			X
Enköpings hyresbostäder			X
Funktionsrätt Enköping			X
Kommunala tillgänglighetsrådet			X
Kommunala pensionärsrådet			X
Kommunala finska samrådet			X
VafabMiljö	X		
Förpacknings och tidningsinsamlingen	X		
Övriga			
Fastighetsägare enligt fastighetsförteckning			X
Sökande			X
Allmänhet	X (1 st privatperson)		

Nedan återges innehållet i respektive yttrande. I vissa fall har inledande bakgrundstext/formaliatext tagits bort. Yttrandena i sin originalversion finns diarieförda.

Yttrandena bemöts av projektet utifrån tre olika kategorier:

- *Bemötande av fråga/inspel som inte föranleder revidering/fortsatt arbete.*
- *Fråga/inspel som tas med i det fortsatta planarbetet.*
- *Fråga/inspel som inneburit en revidering av planprogrammet eller underliggande utredning.*

Länsstyrelsen Uppsala län

Förorenad mark

Idag förekommer flera potentiellt förorenade områden med varierande komplexitet inom planområdet. Länsstyrelsen kan inte med nuvarande underlag bedöma huruvida marken är lämplig för föreslagen användning. På grund av detta ser länsstyrelsen positivt på att det framgår i planprogrammet att varje fastighet kommer att behöva undersökas för markföroreningar. Förekommer det potentiellt förorenade områden eller misstanke om förorenat område, så bör föroreningssituationen vidare bedömas och redogöras för ingående inom ramen för kommande planarbete.

Viktigt medskick i kommande planering, vilket redovisas i programmet.

Idag pågår det saneringsarbete vid den gamla kemtvätten. Föroreningssituationen bedöms som komplex och bör ingående redovisas och beaktas i efterföljande planarbete. Föroreningsbilden idag är sådan att den även berör flera olika fastigheter. Hur kemtvättsfastigheten samt dess plym område är/blir lämplig för annan verksamhet är för tidigt att kunna yttra sig om, vidare kontrollprogram samt undersökningar behövs för att kunna säkerställa saneringsåtgärd samt markanvändning. Inom kort kommer kontrollprogram att inledas för att kunna bedöma saneringsåtgärderna och önskade effekter på spridning.

Projektet har en nära dialog med de ansvariga för saneringsprojektet och följer resultatet av kontrollprogrammet i den kommande planeringen och genomförandet. Eventuella ytterligare anpassningar som kan komma att krävas utifrån resultatet av kontrollprogrammet kommer hanteras i den fortsatta processen.

Buller

Den bullerutredning som har genomförts visar på en komplex ljudmiljö inom programområdet, där rådande ljudnivåer medför att olika former av anpassningar av bostadsytor, planlösningar och utemiljöer kan komma att krävas på flera olika platser. Länsstyrelsen har svårt att göra en detaljerad bedömning avseende bullerpåverkan utifrån det underlag som ingår i planprogrammets handlingar och delar kommunens bedömning att bullersituationen och

eventuella bullerdämpande åtgärder som krävs för att klara de bullerriktvärden från trafik som slås fast i förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader behöver redovisas och säkerställas i efterföljande detaljplaner.

Viktigt medskick i kommande planering och fortsatt utredning.

Dagvattenhantering/Miljö kvalitetsnormer (MKN) för ytvatten

Kommunen skriver i planprogrammet att en dagvattenutredning är under framtagande. Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen utreder denna fråga för området som helhet och förutsätter att dagvattenhantering samt påverkan på MKN för ytvatten redovisas i antagandehandlingen samt i efterföljande detaljplaner.

Detta finns med i dagvattenutredningen. MKN för ytvatten bedöms inte försämrats. Alla metaller förbättras, med det ska sägas att det finns viss osäker i bedömningarna kring kväve och fosfor.

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för grundvatten

Programområdet ligger inom grundvattenförekomstens tillrinningsområde och är känsligt för påverkan på grundvattnet enligt SGU:s sårbarhetskarta (hög känslighet). Området har även jordarter som till största delen är genomsläppliga. Det betyder att det sannolikt är bättre att genomföra planprogrammet än att behålla området som det är idag eftersom sanering av förorenad mark samt utveckling och förbättring av dagvattenhanteringen kan genomföras. Kommunen behöver dock i efterföljande planering undersöka områdets förutsättningar och beskriva på vilket sätt området lämpar sig för planerad markanvändning, samt vilka förbättringar som kan genomföras för att MKN för grundvatten, som kan antas vara ganska påverkat av markanvändningen inom området idag, ska kunna uppnås.

I dagvattenutredningen beskrivs de övergripande/principiella förutsättningarna för detta. Beroende på saneringsgrad föreslås dagvattenlösningar med eller utan infiltration till grundvatten. Men frågan kommer fortsätta utredas i kommande planerings och genomförandeskede.

Med anledning av den långa beräknade omvandlingstid som kommunen uppger i programmet, ca 15-20 år, delar länsstyrelsen kommunens syn, som framgår på s. 75 i programmet, att det är viktigt att säkerställa att återförorening av sanerade fastigheter inte sker. Även problemen med smutsigt dagvatten och översvämning måste tidigt tas omhand fullt ut och kan inte vänta på full reningsgrad med de planeringstider som kommunen anger. Detta kan med fördel hanteras redan i planprogrammet för att ge en övergripande bild av hur frågan ska hanteras för hela området.

Dagvattenutredningen kompletteras med en enklare bedömning kring detta.

Markanvändningen inom programområdet planeras till största del omvandlas till bostäder, men pendlarparkering ska även framledes vara parkeringsytor. Dessa ytor ligger inom eller på område med hög sårbarhet för grundvattnet, och området ligger på grundvattenförekomsten. Pendlarparkering kan innebära stor risk för grundvattnet vid olyckstillbud, vilket även mobilitetshus eller andra lösningar med parkeringsgarage kan göra. Dessa risker behöver omhändertas vid kommande detaljplanering och eventuella skyddsåtgärder behöver säkerställas genom planbestämmelser.

Denna förutsättning har förtydligats i planprogrammet och blir en viktig fråga att utreda vidare i kommande detaljplanearbete.

Information

Det står i Planprogrammet att de gällande föreskrifter som finns för vattenskyddsområdet är gamla och egentligen inte väl fungerade för denna typ av områden som kommunen avser att exploatera. Det står även att med dagens föreskrifter finns inga begränsningar gällande infiltration av dagvatten vilket skulle kunna bli aktuellt i nya föreskrifter. Länsstyrelsen delar kommunens syn, att en revidering av nu gällande föreskrifter bättre kan spegla samtiden, men vill även upplysa om att enligt § 1 i gällande föreskrifter är syftet med skyddsområdet att förhindra verksamhet som kan medföra risk för föroreningar av kommunens vattentäkter inom området. Utöver detta måste kommunen förhålla sig till att MKN för grundvattnet inte försämras. Det finns alltså redan idag begränsningar.

Texten i planprogrammet har uppdaterats.

Skredrisk

Utöver det område som pekats ut med koppling till skred i Karta 8 i planprogrammet föreligger även förutsättningar för skred längs järnvägen inom programområdet enligt SGU:s vägledning för ras, skred och erosion. Kommunen behöver med anledning av identifierade risker beskriva dessa mer ingående samt hur riskerna ska minimeras och vilka anpassningar som krävs i efterföljande planeringsskeden.

Text och karta har uppdaterats med information och beskrivning.

Övriga rådgivande synpunkter - Kulturmiljö

Länsstyrelsen anser att det är positivt att stationsbyggnaden fortsatt ska vara framträdande i stadsbilden. Vid efterföljande planering bör höghuset och övrig tillkommande bebyggelses påverkan på stadsbilden analyseras närmare.

Kompletterande vyer har tagits fram i stadssiluettanalysen och frågan kommer fortsätta att studeras inom ramen för kommande detaljplanering.

Värdefulla byggnader inom programområdet, såsom magasinet och stationsbyggnaden, bör förses med skydds- och eller varsamhetsbestämmelser i samband med detaljplanering.

Detta tas med till kommande detaljplaneskede.

Lantmäteriet

Ett planprogram är så tidigt i planprocessen att det är svårt för Lantmäteriet att ha synpunkter som är kopplade till framtida fastighetsbildningsfrågor.

Att tänka på inför upprättande av samrådshandlingar

Kontrollera fastighetsgränser med 0,025 meters lägesosäkerhet

Ett antal fastighetsgränser inom planområdet är inlagda i den digitala registerkartan med mycket god lägesosäkerhet (0,025 meter), men denna lägesosäkerhet kan vara missvisande. Det är möjligt att dessa fastighetsgränser inte har kontrollmätts av kommunen.

Vid övergången mellan referenssystemen RT 90 och SWEREF 99 transformerades nämligen tusentals gränspunkter över hela landet som registrerades rakt av, utan kontroll, med lägesosäkerheten 0,025 eller 0,03 meter. Det har i efterhand visat sig att många av dessa punkter till exempel i områden med lokala stamnät kan ha god "intern" lägesosäkerhet, men inte ligga rätt i förhållande till SWEREF 99.

Lantmäteriet uppmanar därför kommunen att vara extra uppmärksam vid planläggning av områden där det förekommer gränser med just lägesosäkerheten 0,025 eller 0,03 meter, och vid behov kontrollmäta sådana gränser. Om ni kontrollmåtar gränspunkter, se till att kommunen gör en så kallad DRK-leverans till ajourhållning-DRK@lm.se i överensstämmelse med DRK-avtalet. Då kommer det att framgå av fastighetsgränsernas redovisning i den digitala registerkartan att inmätning har gjorts och därmed kommer fastighetsindelningen kommer att överensstämma med verkligheten.

Detta tas med till kommande detaljplaneskede.

Beskrivning av exploateringsavtal

Kommunen skriver i planprogrammet att exploateringsavtal ska upprättas. När exploateringsavtal ska användas för planens genomförande ska kommunen i samrådsskedet redovisa avtalets huvudsakliga innehåll i planbeskrivningen.

Lantmäteriet har vid samrådet en roll att ge råd om exploatörens åtaganden förefaller vara för omfattande i förhållande till reglerna i 6 kap. 40–42 §§ PBL. Ur flera aspekter är det viktigt att innehållet redovisas på ett tillräckligt tydligt sätt. Kommunen kan hämta inspiration kring hur redovisningen kan läggas upp i ett material som finns tillgängligt på Lantmäteriets hemsida:

<https://www.lantmateriet.se/sv/Om-Lantmateriet/Samverkan-med-andra/Kommunsamverkan/redovisning-av-genomforandeavtal-i-planbeskrivning/>

Detta tas med till kommande arbete med exploateringsavtal.

Region Uppsala

Sammanfattande övervägande

Ett väl sammanställt planprogram med hållbarhet som en tydlig röd tråd genom alla planens delar. Utifrån Region Uppsalas perspektiv är det särskilt intressant med det stora fokuset på hållbara transportmedel i form av kollektivtrafik men även gång och cykel. Det strategiskt nära geografiska läget till Enköpings resecentrum beskrivs få en avgörande roll i denna utveckling. Region Uppsala ser positivt på att utveckla och förtäta områden med god tillgänglighet till kollektivtrafik detta då det kan verka positivt för måluppfyllnaden kring målen som finns i Region Uppsalas policydokument.

Transport och kollektivtrafik

Den målinriktade och strategiska lokaliseringen för planområdet med goda förutsättningar för hållbara transporter är positivt Region Uppsala vill poängtera att det är av yttersta vikt att Enköpings kommun aktivt arbetar med att göra satsningar på kollektivtrafik samt gång- och cykelvägar i området genom fysisk infrastruktur. Det är även viktigt att strategier som leder till ökat kollektivt resande tillämpas för att effekten av lokaliseringen ska märkas fullt ut. Det stationsnära läget kan ses som en strategi i sig, men det är också viktigt att den byggda miljön formas på ett sådant sätt där hållbart resande prioriteras. Vidare anses det positivt att planprogrammet har ett fokus på att tillgängliggöra området för oskyddade trafikanter och ha mål om att genomföra mobility management-åtgärder för att öka det hållbara resandet. Även positivt att det finns ett helhetstänk från Enköpings kommun om att bygga ett samhälle och inte bara hus.

Det är av stor vikt att kollektivtrafikens förutsättningar finns med tidigt i etapputvecklingen. Det är därför positivt att planområdet har god tillgänglighet till kollektivtrafik då det ligger i anslutning till en stark kollektivtrafiknod. Förutsättningar för god kollektivtrafikförsörjning i ett tidigt skede bör även beaktas vid framtida utveckling av omkringliggande utvecklingsprojekt som hör ihop med utvecklingen av Stationsstaden.

Genomgående i planprogrammet nämns hur närheten till resecentrum ska generera fler hållbara resor med kollektivtrafiken och således få allt fler personer att välja bort privatbilen. Det ökande antalet resenärer kommer naturligt att resultera i ökad belastning på resecentrum, däremot går det inte att utläsa hur denna belastning kan komma att påverka resecentrum. Region Uppsala önskar att det i text förklaras vilka konsekvenser den ökade belastningen kan komma att ha för området.

Beskrivning har lagts in i programmet kring busstationens kapacitet.

För att skapa förutsättningar för busstrafik i planområdet bör gatorna utformas med hänsyn till riktlinjer som finns i Region Uppsalas Hållplatshandbok från 2019. Vid behov av en ny eller kompletterande sträckning kring befintlig busslinje på Salavägen eller en helt ny linje på Mästergatan behöver dialog ske tillsammans med Region Uppsala. En eventuell ny eller kompletterande busslinje längs Mästergatan ser Region Uppsala kan underlätta resande med kollektivtrafik för planområdets nordöstra del samt angränsande framtida och nuvarande stadsutvecklingsområden som Älvdansen och mellersta Myran till utvecklingsområdet Aros Park.

Ett fortsatt samarbete kommer ske med Region Uppsala när det gäller placering och utformning av kommande hållplatser och gatuutformning inom området.

Utifrån fördubblingsmålet om kollektivtrafikens marknadsandel av det motoriserade resandet är det positivt att ambitionen för Stationsstaden att en majoritet av alla resor ska ske med gång, cykel eller kollektivtrafik till området. Region Uppsala ser att texten med fördel kan utvecklas och tydliggöra Enköpings kommuns arbete för att uppnå ett högt hållbart resande till området.

Texten har förtydligats.

Mark- och vattenanvändning

Region Uppsala ser positivt på att införa åtgärder som gör att pendlarparkeringen enbart används av dem som faktiskt pendlar för att således kunna främja hela resan-perspektivet för invånare i Enköpings kommun. Region Uppsala ser positivt på uppförandet av nya mobilitetshus som frigör markyta för andra sociala funktioner såsom förskola, bostäder och arbetsplatser.

Järnväg

Med tanke på ambitionen om ett ökat resande via Enköpings resecentrum behöver planområdet möjliggöra framtida utrymme för detta. Till exempel får planområdets utveckling inte äventyra en eventuell breddning av järnvägen och ökat antal plattformar.

Texten har förtydligats.

Region Uppsala önskar en mer utförlig beskrivning kring hur trafiken på järnvägen kan komma att påverkas av den nya passagen över järnvägen, samt upprustningen av den befintliga gångtunneln under järnvägen. Region Uppsala önskar även att få vara med i dialogen kring hur passagen över järnvägen ska utformas.

Bro över järnvägen är en mycket tidig tanke så en sådan utförlig beskrivning finns inte i nuläget. Brons utformning och funktion har tonats ner i planprogrammet så att vi endast möjliggör/inte omöjliggör en framtida koppling.

Ambulans

Region Uppsala ser positivt på att räddningsvägar i området säkerställs och att farthinder ska undvikas för att underlätta för bland annat ambulansfordon vid utryckning. Ambulans måste ha god framkomlighet i hela området.

Övrigt/Formalia

Region Uppsala ser positivt på bevarandet av kulturmiljön runt stationsområdet med Magasinet och Stationshuset. Vidare önskas tydligare koppling och hänvisning i planprogrammet till bland annat Regionala utvecklingsstrategin tillika Agenda 2030-strategin för Uppsala län.

Texten har kompletterats.

Region Uppsala önskar att skalstock finns med för samtliga kartor i planprogrammet. Vidare benämns Salavägen som "Salagatan" på sida 26, 69 och 71. Detta bör ses över och korrigeras så att vägen benämns med samma namn genomgående i planprogrammet.

Gatunamnen har korrigerats.

Telia/Skanova

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess.

Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på planeringsunderlaget. Kontakta <https://www.ledningkollen.se>

För ledningssamordning kontakta Nätförvaltningen
telia-natforvaltning@teliacompany.com

Detta tas med till kommande detaljplaneskede.

Trafikverket

Mälarbanan

I planprogrammets södra del går Mälarbanan, utpekat riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap 8 § miljöbalken och transportled för farligt gods. Riksintressen ska enligt miljöbalken skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller nyttjandet av anläggningarna. Med det avses att funktionen hos transportsystemet ska säkerställas. Ny exploatering får inte påverka möjligheterna till drift, underhåll och framtida utveckling av dessa. Ny bebyggelse får heller inte negativt påverka nuvarande eller framtida användning av anläggningen.

Skyddsområde längs järnvägen

Trafikverket står fast vid att skyddsavståndet på 30 meter mellan närmsta spårmitt och planerad bebyggelse ska hållas. Detta har framförts i en tidig dialog med kommunen. Skyddsavståndet syftar till att skydda bebyggelse från urspårning och ger utrymme vid eventuella räddningsinsatser om det skulle ske en olycka. Det medger också en komplettering av riskreducerande åtgärder vid en förändrad risksituation.

Föreslagen bebyggelse har justerats till 30 meter från närmaste spårmitt.

Stängslingsåtgärder

För information planerar Trafikverket att utföra stängslingsåtgärder för suicidprevention längsmed järnvägen genom de centrala delarna av Enköping.

Trafikverkets mark

Kommunen vill förvärva och/eller arrendera delar av Trafikverkets mark längs med järnvägen. Trafikverket vill lyfta vikten av att kommunens planer inte får påverka Trafikverkets möjlighet till drift och underhåll av järnvägen genom att exempelvis hindra tillfartsvägar till järnvägsanläggningen. Vidare utredning krävs för att avgöra huruvida Trafikverket kan upplåta och/eller överlåta marken. Ansökan sker via Trafikverkets Markförvaltningsenhet.

Kommunen har skickat in en formell ansökan så fortsatt dialog väntar.

Ny bro över järnvägen med tillgång till perrongen

Trafikverket kan i detta skede inte ta ställning till kommunens förslag till en ny bro över järnvägen och hade önskat en tidig dialog kring detta förslag. Trafikverket ser idag inte att det finns en kapacitetsbrist på nuvarande stationsanslutning och vill informera att en ny bro ska bekostas av kommunen och föregås av en utredning. Utredningen behöver bland annat titta på behovet av ytterligare en planskild övergång (om funktionen är att passera över spåret eller för att angöra plattformen) samt rimligheten i vald placering. Kommunen behöver ta höjd för att åtgärden kan komma att kräva att en järnvägsplan tas fram. Trafikverket ser redan nu att föreslagen placering hindrar Trafikverkets underhållsfordon att ta sig upp på perrongen.

Brons utformning och punktion har tonats ner i programmet då det är en mycket tidig idé. Vi markerar endast en möjlighet till ny koppling. Detta kan sedan diskuteras vidare inom till exempel ramen för en större kapacitetshöjning/utbyggnad av järnvägen.

Befintlig gångtunnel under järnvägen

Kommunen vill genomföra åtgärder i den befintliga gångtunneln. Kontakt ska tas med Trafikverket i samband med att eventuella åtgärder planeras. Kommunen behöver redovisa underlag på vilka åtgärder som kommunen vill genomföra, detta gäller även för åtgärder av ytskiktet.

Riskavstånd, buller och vibrationer

Inom 150 meter från en utpekad transportled för farligt gods bör risker beaktas. Trafikverket ser positivt på att en generell riskutredning har tagits fram för hela området. För området närmst Mäljarbanan kommer ytterligare riskutredningar krävas i detaljplaneskedet som är anpassade till planerad markanvändning och områdets specifika förutsättningar. Rekommenderade skydds- och riskreducerande åtgärder behöver säkerställas vid kommande planläggning. Kommunen har noterat Trafikverkets synpunkt att riskutredningen ska utgå från närmsta spårmit och Trafikverket förutsätter att även kommande riskutredningar utgår från detta avstånd.

Fördjupade riskutredningar kommer tas fram för aktuella fastigheter inom ramen för kommande detaljplaneprocess. Kommunen önskar en fortsatt diskussion om vilka fastigheter som berörs och vad en fördjupad utredning bör innehålla.

För att skapa en god och hälsosam boendemiljö är det viktigt att i ett tidigt skede utreda buller- och vibrationsproblematik. Trafikverket förutsätter att kommunen i detaljplaneskedet även tar fram buller- och vibrationsutredningar anpassade till områdets specifika förutsättningar och att rekommenderade skydds- och riskreducerande åtgärder säkerställs vid kommande planläggning.

Fördjupade buller- och vibrationsutredningar kommer tas fram för aktuella fastigheter inom ramen för kommande detaljplaneprocess. Kommunen önskar en fortsatt diskussion om vilka fastigheter som berörs och vad en fördjupad utredning bör innehålla.

Eventuella skydds- och riskreducerande åtgärder ska placeras utanför Trafikverket fastighet och bekostas av kommunen alternativt exploatören.

Luftfart

Trafikverket vill informera om att byggnader och andra föremål som är högre än 20 meter kan komma att påverka luftfarten. Flygplatser och LFV är sakägare för civil luftfart och ska därför samrådas innan det etableras föremål högre än 20 meter. En lokaliseringsbedömning (flyghinderanalys) behöver göras vid varje enskild etablering. En lokaliseringsbedömning kan beställas hos LFV.

Föremål med en höjd på 45 meter eller högre över markytan ska hindermarkeras enligt Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om markering av föremål som kan utgöra fara för luftfarten (TSFS 2010:155).

För högre byggnader kommer flyghinderanalys genomföras inom ramen för kommande detaljplanering och även försvarsmakten remitteras.

Dagvattenhantering

För information är Trafikverkets diken och trummor dimensionerade för att avleda vatten från den statliga infrastrukturen. Åtgärder ska vidtas inom exploateringsområdet så att utflödet mot den statliga infrastrukturen inte ökar när området är utbyggt, varken hastighets- eller mängdmässigt. Trafikverket anser generellt att kommunen ska ta höjd för minst 50-årsflöden.

Dagvattenutredningen har tagit höjd för 20-årsflöden men kompletteras med beräkningar på 50-årsflöden.

Trafik

Området Myran sträcker sig från järnvägen i söder till E18 i norr. Trafikverket noterar att en trafikanalys har tagits fram för den södra delen men vill i detta tidiga skede påpeka att en trafikanalys bör tas fram för hela området. Framförallt för att i ett tidigt skede utreda hur områdets utveckling påverkar den statliga infrastrukturen.

Snart finns en trafikutredning framtagen för hela Myran. Inom ramen för den utredningen föreslås åtgärder på Salavägen för att underlätta flöden inom Myran och till de statliga vägarna. En fortsatt dialog med Trafikverket kommer ske kring detta men inte inom ramen för detta planprogram då det endast hanterar en kort sträcka av Salavägen.

Detaljsynpunkter

Busstationen och busshållplatsen

Angöring för buss planeras på båda sidorna av järnvägen. Trafikverket rekommenderar samlokalisering av busshållplatserna för att öka kollektivtrafikens attraktivitet och effektivitet. Trafikverket rekommenderar att kommunen säkerställer att skyltning och vägvisning utformas och placeras så att det blir tydligt och enkelt för resenärerna att hitta vid stationsområdet i det fall busshållplatserna placeras på olika sidor av järnvägen.

Hållplatsen norr om järnvägen är endast för kryssningsbussar och ersättningsbussar, som idag. Om behov finns kan skyltningen ses över i samband med omdaning av platsen.

Pendlarparkering

Trafikverket ser positivt på att området uppmuntrar till kollektivt resande och att pendlarparkeringar planeras på båda sidor om järnvägen, vilket kommer skapa bättre trafikflöden.

Fortsatt arbete

Trafikverket ser positivt på framtagandet av planprogrammet och möjligheten att fånga upp frågor i ett tidigt skede. Trafikverket önskar en fortsatt dialog kring de åtgärder som rör den statliga infrastrukturen.

Trafikverket vill i detta tidiga skede flagga för att kommunen behöver vara beredd på att ta kostnader för de åtgärder som krävs på den statliga infrastrukturen till följd av den kommunala planeringen. I de fall där kommande detaljplaner har påverkan på statlig infrastruktur kan det komma att krävas undertecknade avtal med Trafikverket innan respektive detaljplan kan antas.

EON

E.ON Energidistribution AB (E.ON) har tagit del av inkomna handlingar i ovan rubricerat ärende och följande synpunkter.

Inom området har E.ON markförlagda låg- och mellanspänningskablar i osäkert läge samt två transformatorstationer, se bifogad karta. En ombyggnad för en ny stadsdel kommer att kräva en utbyggnad av elnätet såsom ledningar och transformatorstationer m.m. Eventuellt kan det även innebära att ledningar behöver flyttas.

Dessa frågor kommer att behandlas i framtida detaljplanering. Det är önskvärt att kommande utbyggnad planeras i samråd mellan ledningsägaren och exploitören för en så bra lösning som möjligt ska uppnås. E.ON önskar därför att bli kontaktade på ett tidigt stadium i detaljplaneringen. Vi ber att få återkomma med utförligare svar och vid behov förslag på placering E- u- och lområden i samband med att detaljplan upprättas för området. I det fall detaljplan inte upprättas för ett område där våra anläggningar berörs förutsätter E.ON att vi i samband med prövning av bygglov samt fastighetsbildning får möjlighet att yttra oss.

Eventuella kostnader i samband med planens genomförande så som flyttningar eller ändringar av våra befintliga anläggningar bekostas av exploitören, vilket bör framgå av genomförandebeskrivningen.

Detta tas med till kommande detaljplaneskede.

Försvarsmakten

Riksintressen för totalförsvarets militära del

Försvarsmakten ansvarar, i enlighet med förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden, för riksintressen för totalförsvarets militära del (3 kap. 9 § miljöbalken).

Försvarsmakten är som sektorsmyndighet ansvarig för att identifiera, samråda om, besluta om och presentera underlag för dessa riksintresseanspråk. Försvarsmakten fattade beslut om nu gällande riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del den 26 januari 2023 (FM2022-23088:1).

I begreppet militär del ingår även andra myndigheters områden och verksamhet så som Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Försvarets radioanstalt (FRA) och Försvarets materielverk

(FMV), varför Forsvarsmakten företräder även dessa vad gäller riksintressen och samhällsplanering.

Av 3 kap. 9 § miljöbalken följer att mark- och vattenområden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Riksintressen för totalförsvarets militära del kan i vissa fall redovisas öppet och i andra fall inte. Huruvida ett riksintresse kan redovisas öppet eller inte baseras på en bedömning om en sådan redovisning skulle avslöja uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Exempel på områden av riksintresse för totalförsvarets militära del som redovisas öppet är övnings- och skjutområden på land och till havs, flottiljflygplatser och garnisoner. Riksintressen som inte redovisas öppet är sådana där öppet redovisad information om området och dess beskaffenhet riskerar att avslöja uppgifter vars röjande kan medföra betydande men för totalförsvaret eller i annat fall för rikets säkerhet. Sådana områden kan exempelvis ha koppling till anläggningar för spanings-, kommunikations- och underrättelseändamål.

För en utförligare beskrivning av riksintressen för totalförsvarets militära del inklusive en företeckning av alla öppet redovisade riksintressen hänvisar Forsvarsmakten till myndighetens riksintressekataloger. Katalogerna återfinns på Forsvarsmaktens hemsida:

www.forsvarsmakten.se/riksintressen.

Berörda riksintressen för totalförsvarets militära del

Aktuellt planprogram ligger inom stoppområde för höga objekt tillhörande Uppsala flottiljflygplats (TM0020), vilket är ett utpekade område av riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § andra stycket miljöbalken.

Ett stoppområde för höga objekt är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Inom stoppområdet riskerar vindkraftverk och andra höga objekt att medföra påtaglig skada på riksintresset, då sådana påverkar möjligheterna till säkra start- och landningar för den flygande verksamheten.

Forsvarsmakten har inom stoppområdet en mycket restriktiv hållning till uppförandet av höga objekt och accepterar generellt inte objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse då dessa bedöms medföra påtaglig skada på riksintresset.

Mer information om riksintressen för totalförsvarets militära del, de utpekade områdena och beskrivningar av dess värden finns att läsa i riksintressekatalogen på Forsvarsmaktens hemsida:

www.forsvarsmakten.se/riksintressen.

Försvarsmaktens bedömning

Planprogrammet anger att höjden på landmärket/högsta byggnaden blir mellan 10-20 våningar. Påverkan på Försvarsmaktens verksamhet beror på vilken höjd som slutligen anges. För att utesluta negativ påverkan på Uppsala flottflygplats krävs en angiven höjd, lokalisering och en av LFV utförd flyghinderanalys. Försvarsmakten önskar därför kommande plan-, lov- och tillståndsärenden på remiss enligt standardförfarande.

I kommande detaljplanearbete kommer en flyghinderanalys för höga hus att tas fram vilken remitteras till Försvarsmakten för slutlig bedömning, enligt önskemål ovan.

Miljö- och byggnadsnämnden

Sammanfattande synpunkter

Planprogrammet beskriver förutsättningar och målsättningar för stadsdelens omvandling från nuvarande industri- och parkeringsområde till en blandad stadsmiljö. Stationsstaden är en del av Enköpings kommuns satsning på klimatsmart och hållbar stadsbyggnad. Av planprogrammet anges att hårdgjorda ytor till viss del kommer ersättas med grönytor och lösningar för vattenhantering i syfte att uppnå en ekologisk hållbar planering och att befintliga grönytor avses bevaras vilket förvaltningen ser som positivt.

Ett planprogram ställer höga krav på att dels hantera helheten men även behandla frågor kring föroreningar, dagvatten, buller, luftkvalitet, trafik, massor mm. Miljö- och byggnadsförvaltningen vill understryka vikten av att de miljö- och hälsorisker som identifierats i planhandlingarna omhändertas i ett så tidigt skede som möjligt för att undvika problem i senare detaljplaneskedet. Förvaltningen anser att det inför detaljplanering behöver tas fram utredningar och underlag för att kunna bedöma planens miljö- och hälsoskyddsaspekter, framförallt med avseende på förorenad mark, massor och dagvattenhantering. Förvaltningen ser ett väsentligt värde i att frågor kring exempelvis förorenade områden, masshantering, dagvattenhantering, buller och luftkvalitet utreds och hanteras så tidigt som möjligt i planarbetet för att kunna anpassa planprogrammet och kommande detaljplaner utefter givna förutsättningar för platsen.

Vi bedömer att vi gjort dessa anpassningar utifrån framtagna utredningar och att programmet är på en bra detaljnivå. I ett planprogramskede utreds frågorna på en övergripande nivå och eventuella anpassningar görs i grova drag. Syftet med utredningar i planprogramskede är framförallt att lyfta viktiga frågor så att mer detaljerade utredningar och större anpassningar kan göras i detaljplanesked och efterföljande genomförande.

En fördjupad redogörelse av föroreningssituationen samt mer precisa ställningstaganden om hur föroreningarna ska hanteras i den fortsatta planeringen behöver tas fram i ett tidigt skede. I områden med mycket föroreningar är det också lämpligt att redovisa ekonomiska bedömningar

kopplat till föroreningssituationen i planhandlingarna. Likaså behöver förutsättningarna för dagvattenhantering inom planområdet utredas och säkerställas så att planerade åtgärder inte medför att recipienternas status försämras eller att gällande miljö kvalitetsnormer i de aktuella recipienterna inte uppnås.

Det finns utrett i den dagvattenutredning som kompletterats planprogrammet sedan samrådet.

Då planområdet ligger inom skyddszon för grundvattentäkten gäller att åtgärder som kan försämra grundvattenkvaliteten eller försvåra den naturliga grundvattenbildningen inte får ske inom området.

*I dagvattenutredningen beskrivs de övergripande/principiella förutsättningarna för detta. Beroende på saneringsgrad föreslås dagvattenlösningar med eller utan infiltration till grundvatten. **Men frågan kommer fortsätta utredas i kommande planerings och genomförandeskede.***

Förorenad mark

Föroreningssituationen i programområdet behöver vara ordentligt utredd innan nya detaljplaner antas. Utifrån nuvarande underlag går det inte att säkerställa att utredning gjorts i tillräcklig omfattning. Då tillräckligt underlag har erhållits från provtagningar behöver en riskbedömning tas fram för att visa vilka miljö- och hälsorisker halterna innebär för den planerade markanvändningen och för att utesluta negativ påverkan på människors hälsa och miljö. Eventuella efterbehandlingsåtgärder som krävs för att reducera risken för miljö och människors hälsa ska också vara beskrivna. Förvaltningen rekommenderar också att en åtgärdsutredning genomförs som tittar på huruvida nödvändiga avhjälpandeåtgärder är genomförbara, såväl tekniskt som ekonomiskt. Först då kan en bedömning göras om marken är lämplig för ändamålet eller inte.

Innan kommande miljötekniska markundersökningar utförs bör provtagningsplan samrådas med förvaltningen för att stämma av att relevanta provtagningspunkter och föroreningar undersöks.

Frågorna kommer hanteras vidare i detaljplanearbetet.

MIFO-objekt inom programområdet

Inom programområdet finns flera misstänkta eller konstaterat förorenade fastigheter däribland Enköpingstväten och Kabetippen. Av planprogrammet framgår det att det pågår en miljöteknisk markundersökning inom programområdet, vilket är positivt. Miljöavdelningen har under 2023 tagit del av provtagningsplan för miljöteknisk markundersökning inom fastigheterna Romberga 22:1, Romberga 22:3, Romberga 22:4, Romberga 24:1 och Romberga 25:5. Inom övriga fastigheter i planområdet har det utförts miljötekniska markundersökningar i varierande omfattning. Inom fastigheterna Romberga 24:4 och Romberga 25:2 har inte miljö- och byggnadsförvaltningen uppgifter om det gjorts några miljötekniska markundersökningar.

Enköpingstvädden, Romberga 25:1

En stor del av programområdet berörs av en föroreningsplym av klorerade lösningsmedel från Enköpingstvädden. Sanering av Enköpingstvädden pågår i skrivande stund och beräknas vara klar 2024. Föreningen i plymen kommer dock att kvarstå under lång tid framöver, om än i lägre halter än vid källan. Inom ramen för programarbetet behöver det säkerställas att föroreningsplymen inte riskerar att påverka människors hälsa, till exempel genom ånginträning i huskroppar, i samband med att bostäder planeras att byggas i plymområdet. Med föreslagna förändringar i form av minskade hårdgjorda ytor och ökad infiltration av dagvatten kan också de hydrologiska förhållandena i programområdet ändras och i sin tur påverka föroreningsplymen. En bedömning av påverkan på människors hälsa och miljön kopplat till föroreningsplymen saknas i programhandlingarna.

Frågorna kommer hanteras vidare i detaljplanarbetet men ett förtydligande om risken för ånginträning och ökad infiltration av dagvatten läggs in i planprogrammet

Kabetippen, Romberga 23:12 och Romberga 23:14

Fastigheten har använts under lång tid som deponi/upplag av schaktmassor (jord och sten). En översiktlig miljöteknisk markundersökning genomfördes 2009. Halter överstigande riktvärden för KM (känslig markanvändning) har uppmätts av bly, arsenik och oljeföreningar. Förhöjda halter av aromatiska kolväten, klorerade kolväten och bekämpningsmedel har också detekterats i några provpunkter. En fördjupad miljöteknisk markundersökning behöver göras inför eventuell exploatering.

Romberga 22:2

Inom fastigheten Romberga 22:2 har det tidigare funnits drivmedelsstationer, Gulf och OKQ8. Fastigheten har sanerats i samband med avveckling och borttagning av drivmedelscisterner. Enligt uppgifter i förvaltningens arkiv har en restförening av bensin lämnats kring en ledningsgrav inom en yta av 40 m² inom fastigheten.

Romberga 23:7

En översiktlig miljöteknisk markundersökning har utförts inom fastigheten Romberga 23:17. Förhöjda halter av PAH (Polycykliska aromatiska kolväten), överskridande de generella riktvärdena för MKM (mindre känslig markanvändning), har uppmätts i den östra delen av fastigheten.

Risk för sulfidhaltiga massor

Inom vissa områden i Enköpings kommun förekommer sulfidleror. Dessa kan ge allvarliga negativa miljöeffekter vid bygg- och exploateringsåtgärder då en oxidering av leran kan orsaka

sänkta pH-nivåer i marken samt frigörelse och utlakning av metaller till närliggande vattenområden. Med anledning av detta anser miljö- och byggnadsförvaltningen att förekomst av sulfidlera behöver utredas i områden där jordarten består av lera. Vid förekomst av sulfidlera behöver det säkerställas att planerad exploatering och schaktarbeten inte ger upphov till negativ påverkan i närområdet eller i vattenområden nedströms programområdet.

Frågan får hanteras i samband med markundersökningar längre fram i processen. Dessa ska utföras tidigt i detaljplaneprocessen (inför plansamråd) eftersom resultatet av undersökningarna är avgörande när det gäller markens lämplighet för den tänkta användningen.

Hantering av massor

Miljö- och byggnadsförvaltningen anser att det är fördelaktigt att så tidigt som möjligt i planskedet beakta om ett exploateringsprojekt kommer ge upphov till större mängder avfall i form av schaktmassor, rena såväl som förorenade. Avfallet uppstår som en konsekvens av planen och bör då även beaktas ur den aspekten. Om det finns ett behov av utfyllnad ser förvaltningen att det bör tas fram en masshanteringsplan. Då planområdet ligger inom skyddszon för grundvattentäkten gäller även att massor som kan försämra grundvattenkvaliteten eller försvåra den naturliga grundvattenbildningen inte får läggas upp inom området.

Detta har förtydligats i planprogrammet.

Miljökvalitetsnormer (MKN) vatten och grundvatten

Miljökvalitetsnormerna innebär att det finns ett icke-försämringskrav vid byggnation inom avrinningsområdet vilket innebär att föroreningarna inte får öka och rening av dagvattnet måste ske.

Planprogramområdet ligger inom avrinningsområde till vattenförekomsten Enköpingsån (MKN vatten) samt Enköpingsåsen (MKN grundvatten). Enköpingsån har måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Den ekologiska statusen är baserad på kvalitetsfaktorerna övergödning, konnektivitet och morfologi, uppgifter som planprogrammet med fördel kan kompletteras med. På Vatteninformationssystem Sveriges (VISS) hemsida framgår att kvalitetsfaktorn avseende morfologiskt tillstånd är klassificerad till sämre än god status bland annat till följd av fysiska ingrepp i förekomsten. Vattenförekomsten uppnår ej god kemisk status på grund av kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyletrar (PBDE).

Enköpingsåsen har god kvantitativ status men otillfredsställande kemisk status.

Grundvattenförekomstens kemiska status bedöms otillfredsställande med avseende på Tri- och Tetrakloreten och riskerar att inte nå god status till år 2027. Miljöscreening har även visat att det finns mindre föroreningar i förekomsten av tex BAM (1,2-diklorbensamid), monobutyltenn, PFAS och carbamazepine.

Enligt 5 kap. 4 § miljöbalken anges att en myndighet eller en kommun inte får tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.

Detta finns med i dagvattenutredningen. MKN för ytvatten bedöms inte försämras. Alla metaller förbättras med det finns viss osäker i bedömningarna kring kväve och fosfor.

Dagvattenhantering

Miljö- och byggnadsförvaltningen anser att det är av yttersta vikt att dagvattenhanteringen inom området inte medför att recipienternas status försämras eller att gällande miljökvalitetsnormer i de aktuella recipienterna inte uppnås.

Av planprogrammet bör det framgå hur dagvatten ska hanteras inom planområdet och att hänsyn tas till kommunens riktlinjer för dagvattenhantering. Ingen försämring får ske av miljökvalitetsnormerna för aktuella vattenförekomster. Planförslaget behöver utgå från recipientperspektivet och icke-försämringskravet. Icke-försämringskravet utgår ifrån recipientperspektivet och är inte en jämförelse mellan nuvarande och framtida belastningsnivå efter planerade reningsåtgärder. Resonemanget bör alltså visa hur dagvattenhanteringen inom planområdet bidrar till att uppnå miljökvalitetsnormerna för recipienterna Enköpingsån och Enköpingsåsen.

Utifrån planbeskrivningen anges att tillräckligt med utrymme för dagvattenhantering behöver säkerställas, och att ytor för att omhänderta och fördröja tak- och dagvatten ska säkerställas inom kvartersmark. Vidare beskrivs att en dagvattenutredning avses tas fram för planområdet som helhet under kvartal 4 2023 där resultatet av den kommer infogas i planprogrammet inför antagandet. Utifrån aktuella planhandlingar konstaterar förvaltningen att någon dagvattenutredning ännu inte verkar ha utförts för planområdet varpå förvaltningen inte kan göra någon bedömning med avseende på om gällande miljökvalitetsnormer för vatten och grundvatten innehålls för planområdet.

Detta finns med i dagvattenutredningen som kompletteras planprogrammet sedan samrådet. MKN för ytvatten bedöms inte försämras. Alla metaller förbättras med det finns viss osäker i bedömningarna kring kväve och fosfor. För grundvatten beskrivs de övergripande/principiella förutsättningarna för detta. Beroende på saneringsgrad föreslås dagvattenlösningar med eller utan infiltration till grundvatten.

Miljö- och byggnadsförvaltningen anser att det är viktigt att förutsättningarna för dagvattenhantering och grundvatten utreds så tidigt som möjligt i sin helhet, innan respektive

detaljplaneskede för de olika etapperna, i syfte att säkerställa att aktuella vattenområden och recipienter inte påverkas negativt till följd av planerat planprogram.

Dagvattenhantering är något som tar plats, varpå ytor måste skapas för att möjliggöra dagvattenhantering och översvämningsytor måste säkerställas som en del av planarbetet.

*Dessa förutsättningar har hanterats i planprogrammet genom säkerställande av ytor och mått på till exempel gator på en övergripande nivå. **Fortsatt arbete för att säkerställa detta kommer ske i detaljplaneskedet.***

Förvaltningen ser det även som betydelsefullt att utformning och dimensionering anpassas utefter eventuella skyfall då plötsliga regn annars kan riskera att påverka anläggningarnas funktion negativt. I ett framtida perspektiv med ökad exploatering och hårdgörande av ytor ökar dessutom risken för översvämningar både inom och utanför planområdet.

I hela Myranområdet finns en översvämningsproblematik då stora mängder dagvatten rinner in i området från odlingslandskapen i norr. För att hantera vattenmängderna och möjliggöra utveckling av stadsdelen har det föreslagits att en serie av fördröjningsdammar anläggs norr om Älvdansen och att Skvalbäcken kommer ges en ny utformning med förbättrad fördröjningskapacitet. Av planbeskrivningen anges att det under 2023 genomförts en skyfallskartering för Enköpings stad och att resultatet av det arbetet blir viktiga planeringsförutsättningar för den fortsatta utvecklingen av Södra Myran, något som behöver hanteras som en del av kommande planarbete. Särskilt beaktande bör här tas till föroreningsituationen i området.

Hanteras i dagvattenutredning.

Inom ramen för kommande utredningsarbete anser förvaltningen även att förutsättningarna för infiltration av dagvatten inom planområdet behöver undersökas mer noggrant. Enligt kommunens egna kartskikt framgår att stora delar av planområdet främst utgörs av postglacial sand och finlera. Inom del av området förekommer även omväxlande jord och urberg respektive morän närmast spårområdet. Isälvsediment och postglacial sand eller grus är som regel genomsläppliga. Medan moränjordar kan ha mycket varierande sammansättning och innehålla mer eller mindre finkornigt material som kan ha stor påverkan på infiltrationskapaciteten. Höga grundvattennivåer i marken kan också påverka möjligheten för infiltration. Den faktiska infiltrationskapaciteten inom planområdet behöver undersökas vidare.

Hanteras i dagvattenutredning.

Infiltration av dagvatten kan vidare leda till spridning av befintliga föroreningar i mark eller tillförda föroreningar via dagvatten. Förvaltningen ser det därför som viktigt i sammanhanget att

beakta risken för avvattning av lakvatten från förorenade områden så som bland annat den nedlagda deponin, Kabetippen.

Dagvattenutredningen kompletteras med en enklare bedömning kring detta.

Snö som resurs

I programhandlingen anges att snö kan ses som en resurs och är tänkt att hanteras lokalt i området. Miljö- och byggnadsförvaltningen vill dock upplysa om att snö från vägar kan innehålla föroreningar och kan vara olämpligt att läggas upp i delar av programområdet som berörs av vattenskyddsområdet varpå en sådan åtgärd inte bör rekommenderas.

Avsnittet om snö har tagits bort ur programmet.

Risker och närliggande verksamheter

En riskutredning har utförts för planområdet (Briab Brand och Riskingenjörerna, 2023). Riskkällorna utgörs av transport av farligt gods på järnväg Mälarbanan samt bensinstationer i viss mån då förutsättningar kan ändras när området exploateras.

Enligt aktuellt förslag till ny Översiktsplan 2040 för Enköpings kommun framgår att det på sikt kan bli aktuellt med en breddning av Mälarbanan för att möjliggöra ytterligare utökning och eventuell förlängning av pendeltågstrafiken. Detta till följd av att Mälarbanan byggs ut från två spår till fyra mellan Tomtebodavägen och Kallhäll för att möjliggöra en bättre framkomlighet i regionen genom att separera regionalståg och pendeltåg. Utifrån den riskutredning som utfört för planområdet framgår dock inte om den eventuella utbyggnaden av Mälarbanan tagits i beaktande med avseende på riskhänsyn och avstånd till närmsta bebyggelse vilket kan behöva tydliggöras av planhandlingarna.

Mälarbanans utbyggnad och Trafikverkets trafikprognoser ligger med som underlag i riskutredningen.

Buller

Buller, förskolegård

En god ljudmiljö är viktigt i barnens utemiljöer på skol- och förskolegårdar, eftersom buller kan innebära en olägenhet för hälsan. På förskolegården ska de delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet uppfylla Naturvårdsverkets riktvärdena om högst 50 dBA ekvivalent samt 70 dBA maximal ljudnivå.

Av den trafikbullerutredning (Soundcon 2023-08-15) som utförts framgår av nulägesbeskrivningen att det finns delar av gården som inte uppfyller den ekvivalenta ljudnivån om 50 dBA för förskolegård. Även om framtidsprognosen ska ge en förbättrande ljudmiljö på sikt

är det inget som påverkar nuläget. Barnen behöver kunna garanteras en god ljudmiljö från start. Barn tillbringar en stor del av sin uppväxt i förskolan och ljudmiljön har därför betydelse för barnens utveckling och lärande samt hälsa. Buller kan medföra kroniska effekter för barnens kognitiva utveckling, minne och läsförmåga.

Förskolan ligger i den sista etappen, just av bullerhänsyn. Det är inte förrän då vi kan säkerställa en bra miljö. Detta blir en viktig fråga att utreda vidare i den kommande planeringsprocessen.

Förvaltningen ser en risk med att den yta som inte kan brukas för barnen ur bullersynpunkt ändå nyttjas, och ställer sig därför frågande till hur den delen planeras att användas istället. I underlaget har byggnaden placerats i delen med de lägsta ljudnivåerna. Kan annan placering vara mer fördelaktigt för lägre ljudnivåer på själva förskolegården? Förvaltningen anser att det behöver utredas innan planen kan antas om bullerdämpande åtgärder behöver genomföras för att säkerställa att gällande riktvärden kan innehållas på de ytor som ska användas som förskolegård utifrån den utformning som planeras.

När det är dags att planlägga förskolan kommer exakt utformning, placering och bullerdämpande åtgärder vidtas för att inte överskrida riktvärdena. I detta planprogramsskede har vi utrett att tillräckliga förutsättningar för detta finns.

Buller bostäder

Planområdet ligger i ett utsatt läge med avseende på buller från trafik, både från vägtrafik på Salavägen och Mästergatan samt spårtrafik med avseende på Mäljarbanan. Utifrån den trafikbullerutredning (Soundcon 2023-08-15) som utförts för planområdet beräknas ljudnivåerna bli som högst vid fasader mot Salavägen respektive Mästergatan. Ljudnivåerna beräknas som högst uppgå till 66 respektive 65 dBA ekvivalent ljudnivå mot Salavägen och mot Mästergatan för år 2040. Planbeskrivningen saknar uppgifter om vilka maximala ljudnivåer som beräknas uppstå inom planområdet, vilket behöver förtydligas utifrån de resultat som beräknats fram. Av de ljudutbredningskartor som biläggs trafikbullerutredningen framgår att de maximala ljudnivåerna för år 2040 beräknas uppgå till 78 dBA maximal ljudnivå med avseende på buller från vägtrafik för bostäder längs med Åkerbygatan respektive 85 dBA maximal ljudnivå med avseende på buller från spårtrafik för byggnad med inslag av bostäder närmast Mäljarbanan.

Maximala ljudnivåer redovisas i bullerutredningen.

Enligt gällande riktvärden och förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader (2015:216) bör inte buller från spårtrafik och vägar överskrida 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, respektive 50 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

Buller påverkar både människor och djur och kan upplevas som störande och leda till stress och ohälsa. Det ska enligt miljö kvalitetsnormen för buller eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Om ljudnivåer som överskrider gällande riktvärden inom planområdet behöver bullerskyddsåtgärder vidtas.

Som information vill förvaltningen framföra att World Health Organization (WHO) har gått ut med en rekommendation om en medelljudnivå utomhus vid en bostadsbyggnads mest exponerade fasad om 53 dB Lden (= 50 dB LAeq, 24h) respektive 54 dB Lden (cirka 48 dB LAeq, 24h) för transportbuller så som väg- och spårtrafik. De skärpta riktvärdena publicerades 2018 och är betydligt strängare än de riktvärden som tillämpas i Sverige i dagsläget. De baseras på ny kunskap kring omgivningsbullers negativa effekt på människors hälsa såsom risken för hjärt-kärlsjukdom och inlärningseffekter hos barn som anses öka över aktuella nivåer. WHO går därför ut med en stark rekommendation om att angivna riktvärden inte ska överskridas och att de bör användas som policy.

Utifrån planhandlingarna saknas redogörelse över risken för vibrationer, detta behöver tydliggöras med hänsyn till rådande trafikbuller och planområdets nära anslutning till Mälarbanan. Markvibrationer i samband med till exempel tågtrafik gör att störningen från buller ökar. Även om samma antal tåg passerar per dygn upplever människor som bor i bostadsområden med kraftiga vibrationer att de störs motsvarande 10 dBA mer än människor i områden utan påtagliga vibrationer. Det har även visats att risken för sömnstörningar ökar när vibrationer och buller förekommer samtidigt (Socialstyrelsen, 2011). Det behöver säkerställas att markvibrationer inte påverkar de boendes hälsa och störningsskydd för eventuella vibrationer bör läggas till som planbestämmelse i kommande detaljplaner om behov föreligger.

Vibrationsutredning kommer tas fram för de fastigheter som kan beröras i samband med detaljplanearbetet.

Synpunkter på bullerutredningen och förslag på kompletteringar

Av den trafikbullerutredning som utförts framgår inte om man tagit hänsyn till framtida breddning av Mälarbanan. Den ökade trafiken som möjliggörs på Mälarbanan kommer ge upphov till ökade bullernivåer för intilliggande bebyggelse, vilket även kommer öka risken för vibrationer respektive lågfrekvent buller, varpå det kan behöva förtydligas hur man tagit hänsyn till detta i framtagna utredning.

Dessa förutsättningar ingår redan då Trafikverkets prognos för tågtrafiken är underlag till utredningen.

Det är även viktigt att beakta lågfrekvent buller som kan förekomma från spårtrafik eller så som till exempel andelen tung trafik från lastbilar eller andra tyngre fordon, varpå analys av vilka nivåer av lågfrekvent buller som kan förväntas förekomma bör framgå.

Frågan om lågfrekvent buller tas med i kommande fördjupade bullerutredningar.

Luftkvalitet

Planprogrammet förväntas ge upphov till en ökning av vägtrafik med ökade fordonsrörelser till och från planområdet samt inom området. I planbeskrivningen redogör man för att halterna av luftföroreningar inte bedöms överskrida några miljökvalitetsnormer och att normvärdena och miljökvalitetsmålen för PM10 och kvävedioxid (NO2) uppfylls inom planområdet. Av planprogrammet redovisas för att man under 2020 genomfört en kartläggning av luftföroreningshalten av partiklar (PM10) och kvävedioxid (NO2) i Stockholms- och Uppsala län via Östra Sveriges Luftvårdsförbund. Beräkningar med spridningsmodellering gjordes då av luftföroreningshalter som jämförts med miljökvalitetsnormen för utomhusluft och det nationella miljökvalitetsmålet frisk Luft. Av planbeskrivningen anges att utifrån den kartläggning som gjorts så ligger samtliga värden av PM10 och kvävedioxid under gränsnivån inom Stationsstadens planprogramsområde. Under vissa tidpunkter kan det förekomma något högre nivåer på Bangårdsgatan, vid busstorget, men av planbeskrivningen anges att det inte överskrider gällande miljömål eller miljökvalitetsnormer.

Utifrån den fördjupade trafikutredningen som är gjord kan konstateras att biltrafiken inom området i de primära bostadsområdena kommer ligga på låga nivåer. Trafikflödena i denna inre gatustruktur beräknas vara lägre än i dagsläget och den tunga trafiken kommer minska i stor utsträckning i och med omvandlingen från industriområde till bostads- och kontorsområde. Därmed anses det finnas goda förutsättningar för att hantera luftkvaliteten i de nya boendemiljöerna och allmänna platserna.

Utifrån planhandlingarna saknas dock närmre redovisning av luftkvaliteten och vilka halter som kan förväntas uppstå inom planområdet till följd av planens genomförande, även sett ur ett längre perspektiv (ex. 2040) och eventuella konsekvenser av detta. Förvaltningen anser att detta är något som man bör ta hänsyn till inom planarbetet för att säkerställa att en tillräckligt god luftmiljö kan uppnås för de som kommer vistas inom planområdet samt med hänsyn till de boende i området.

Planprogrammet har en lång genomförandetid och tar höjd för 2040. I övrigt se kommentaren ovan.

När man förtätar i områden med mycket trafik alternativt som förväntas bidra till en ökad trafik bör effekter av luftkvaliteten utredas. Planområdet ligger i nära anslutning till både Salavägen och Mästergatan respektive spårtrafik i form av Mälarbanan som är belastade trafikleder i kommunen. Förvaltningen anser därför, med hänsyn till planområdets geografiska läge samt med hänsyn till kommande ökning av vägtrafik inom planområdet, att bedömning av luftkvaliteten behöver utredas och tydliggöras utifrån aktuellt planförslag. Kompletterande uppgifter om vilka halter som beräknas uppstå inom planområdet behöver framgå och redovisas som en del av planprogrammet. Förvaltningen ser det som en förutsättning att detta beaktas och

att utredning av luftkvaliteten utförs för att säkerställa att en tillräckligt god luftmiljö kan uppnås inom planområdet, även sett ur ett långsiktigt perspektiv.

Se ovan och frågan om luftutredning får tas med och hanteras i senare planeringssteg för de bostadskvarter som angränsar Salavägen och Mästergatan.

Gränsvärden som miljö kvalitetsnormer utgör en högsta nivå vilken inte får överskridas, det vill säga ett absolut tak för att undvika en oacceptabel nivå av luftföroreningar.

Miljö kvalitetsnormerna ger dock inte det skydd som behövs för en god livsmiljö. Enligt Stockholms och Uppsala Läns Luftvårdsförbund bör därför lägre haltnivåer än de juridiskt bindande miljö kvalitetsnormerna nås ur hälsoskyddssynpunkt. Det är därför önskvärt att vid planering av miljöer där människor kommer att vistas stadigvarande, i första hand utgå från de nivåer som anges inom miljö kvalitetsmålet frisk luft. Av miljö kvalitetsmålen framgår riktvärden som inte bör överskridas för att minska risk för cancer, andra sjukdomar eller påverkan på växter, djur, material och kulturföremål. Då planområdet kommer inhysa såväl förskola och bostäder är det viktigt att jämförelse görs med miljö kvalitetsmålet för frisk luft. Luftföroreningar kan ställa till problem lokalt, till exempel för människors hälsa, när höga halter uppstår nära en föroreningskälla, exempelvis från fordon. Luftföroreningar kan bland annat orsaka hjärt- och kärlsjukdomar samt luftvägssjukdomar.

Utöver de nivåer som anges inom miljö kvalitetsmålet för frisk luft vill förvaltningen informera om att hänsyn även bör tas till World Health Organizations (WHO) nya riktlinjer från 2021. För att skydda befolkningen rekommenderar WHO till exempel att halterna av PM 2.5 och NO₂ långsiktigt behöver ligga under 5 respektive 10 µg /m³. WHO:s rekommendation innebär följaktligen att till och med Regeringens miljö mål för frisk luft inte längre anses som tillräckligt trots att de är betydligt strängare värden än nuvarande miljö kvalitetsnormer. Regeringen har meddelat att en översyn av EU:s luftkvalitetsdirektiv ska göras i syfte att se över om skärpta luftkvalitetsnormer till 2030 som ligger närmare WHO:s riktvärden för bland annat kvävedioxid och partiklar (PM 2,5 och PM10).

Vi får invänta ny lagstiftning och riktlinjer från regeringen för att kunna hantera detta i planläggningen.

Grönytor, rekreation och friytor

Då antalet besökande till planområdet samt i närliggande planområden kommer att öka väsentligt framöver kommer också behovet av rekreationsytor att öka. Denna förtätning ökar i sin tur trycket på lokala natur- och parkområden som många gånger är av stor vikt för vardagsmotion och utevistelse. Enligt planhandlingarna framgår att planområdet är utformat med täta kvarter men där ambitionen är att bevara och om möjligt utöka områden med avseende på grönytor och offentliga mötesplatser och att grönytefaktor 3-30-300 ska gälla i enlighet med kommunens översiktsplan. Av planbeskrivningen anges att grönytor till viss del

kommer bevaras eller anläggas, vilka beräknas få ett högt besöksstryck, både av besökare inom planområdet men även utanför planområdet. Förvaltningen anser med anledning av detta att det är viktigt att hänsyn tas till slitage och besöksstryck. För att naturvärdena ska bevaras över tid bör en skötselplan tas fram.

Detta stämmer men arbetet med skötselplan kommer mycket längre fram i processen.

De grönytor och naturområden som avses bevaras i enlighet med planprogrammets beskrivning kan behöva tydliggöras så att dessa inte riskerar att exploateras eller tas i anspråk för annat syfte inom kommande detaljplaneläggning.

Planläggningen ska följa programmet. Detta kommer säkerställas i detaljplanerna genom att planlägga marken som Park eller Natur. Men för att göra det extra tydligt har planprogramskartan med legend förtydligats gällande grönska. Kartorna har justerats så att Förbiparkens befintliga gränser följs för att undvika missförstånd.

Att spara befintliga naturområden och grönytor är att föredra om det är möjligt för att främja biologisk mångfald och befintliga spridningsvägar. Mångfalden av små och stora naturområden i kommunen bildar tillsammans en grön infrastruktur som är viktiga för bland annat fåglar, växter och pollinatörer som fjärilar och humlor. Miljö- och byggnadsförvaltningen ser positivt till att man inom planprogrammet avser bevara och utöka befintliga grönområden. Inför varje planarbete bör det undersökas om det finns ytterligare insatser som kan stärka den gröna infrastrukturen och på så vis eftersträva miljömålet om ett rikt djur- och växtliv. Av naturvårdsverkets rapport 6874, Ett rikt växt- och djurliv, framgår att stadsgrönska ger ekosystemtjänster som förbättrad hälsa och ökat välbefinnande samt bidrar till klimatanpassning genom att dämpa höga temperaturer och översvämningar. Därför anser förvaltningen att kommunen i samband med nya detaljplaner bör se över möjligheten att förbättra mikroklimatet för fåglar, växter och pollinatörer som fjärilar och humlor. Förvaltningen rekommenderar därför att kommunen bör sträva mot åtgärder som möjliggör ett mer gynnsamt mikroklimat för djur och växter inom aktuellt planområde, till exempel genom att använda sig av verktyget grönytefaktor som planbestämmelse till kommande detaljplaner.

Det är viktiga frågor som kommer hanteras i DP med tillgängliga verktyg samt planprogrammets principer om växtmaterial och skötsel.

I planprogrammet görs hänvisning till de gröna områden som nås inom 300 meter från planområdet (karta 13). Hänvisning görs här bland annat till ett naturområde norr om planområdet, kallat Åkerbydyn. Förvaltningen vill dock belysa att det aktuella området, kallat Norra Myran i Romberga, för närvarande är under bearbetning som en del av kommunens planprocess. Inom området avser man möjliggöra etablering av sällanköpshandel, något som behöver tas i beaktande inom det nu aktuella planprogrammet med avseende på hänvisning till

grönområden. Förvaltningen ställer sig även frågandes till hur tillgänglighetsaspekten ser ut med avseende på rekreation då det aktuella området till viss del kan vara vattenfylld under del av året.

Vi refererar till den del av Norra Myran som ska bevaras som natur/rekreation och som nu och framåt ska iordningsställas med tillgängliga gång- och cykelstråk. Inte till området med ny sällansköpsandel.

Friyta

En tätare stad innebär ett högre besöksstryck, eventuell trängsel och därmed mer slitage på de offentliga platserna. Det behöver därför säkerställas att andelen offentliga platser och gröna ytor blir tillräckligt stor i förhållande till befolkningens mängd. Av planprogrammet anges att bostadsgårdarna storleksmässigt bör utgöra minst 15 kvm bostadsgård/100 kvm bostäder. Förvaltningen ser dock gärna att planprogrammet kompletteras med uppgifter om andelen friyta per person för hela planområdet. En bedömning av lämplighet och miljökonsekvenser i det avseendet kan då göras.

En sådan beräkning kan såklart göras men vilken typ av bedömning/gränsvärden ska vi förhålla oss till? Av den anledningen har vi istället valt att fokusera på antal kvm gårdsyta per 100 BTA. Vi tar gärna en diskussion kring detta med miljöavdelningen, som ett en gemensam utvecklingsfråga.

Enligt forskningsbaserade rekommendationer för väl fungerande innergårdar i en tät stad rekommenderas 20 kvm per 100 BTA (bruttoarea). Det saknas en bedömning om rekommendationerna kommer uppfyllas eller ej, samt hur det påverkar möjligheterna för lek och sociala aktiviteter.

Vi har gjort bedömningen att mellan 15-20 kvm bostadsgård/100 BTA är tillräckligt i detta område med tanke på den allmän plats som kommer iordningsställas och de rekreationsområden som finns i närområdet. Ambitioner och rekommendationer kring lek och social samvaro finns beskrivet både kring bostadsgårdar och taklandskap.

Då friyta ska användas för många funktioner så som i planförslaget (förskolor, äldre barn, boende, besökande etc.) så utsätts marken för stort slitage. Konsekvensen av detta slitage blir ofta att konstgräs och platsgjuten gummi läggs ut på gårdar och i parker. Naturvårdsverket har under 2017 identifierat konstgräs som en av de största utsläppskällorna av mikroplaster i Sverige, och att utläggning därmed måste motverkas för att minska utsläppen av mikroplaster till havet. Gummigranulatet som finns i konstgräs, liksom gummiasfalt innehåller höga halter av skadliga ämnen, till exempel polyaromatiska kolväten och ftalater som kan orsaka cancer och hormonstörningar. Då barn är särskilt känsliga för exponering av dessa ämnen bör kommunen arbeta för att motverka att detta material läggs ut på förskolegårdar och lekplatser som barn kommer i kontakt med.

Ett förtydligande kring att platsgjuten gummi eller konstgräs inte ska användas på allmän plats har infogats i programmet. Det är när kommunen själv bygger vi kan styra materialval. På kvartersmark kan vi uppmantra fastighetsägarna till kloka val.

Artskydd

Av planhandlingarna framgår inte om någon artskyddsutredning utförts för planområdet. Förvaltningen kan därför inte göra någon bedömning om eventuell förekomst av skyddsvärda arter enligt artskyddsförordningen och hur de i så fall kommer påverkas till följd av planprogrammets genomförande, varpå planhandlingarna behöver förtydligas med sådana uppgifter. Förvaltningen anser att en utredning kan behöva göras om detta inte redan gjorts, i syfte att undersöka om eventuellt skyddsvärda arter förekommer inom planområdet. Planprogrammet kan därefter behöva förtydligas med uppgifter om hur man avser ta hänsyn till de kända artförekomster som noterats inom och i anslutning till planområdet om behov föreligger utifrån utredningens resultat.

En kompletterande analys av artskydd och naturvärden har genomförts och resultatet införlivats i planförslagets avsnitt om parker och natur.

Naturvärden

Förvaltningen ser positivt till att man i framtagandet av planprogrammet avser ta hänsyn till befintliga naturvärden och grönområden. Av planhandlingarna framgår dock inte om någon naturvärdesinventering utförts som ligger till grund för planområdet, vilket kan behöva förtydligas. Om ingen naturvärdesinventering utförts i planprogramskedet behöver planbeskrivningen förtydligas med bestämmelser om hur frågan ska hanteras till kommande detaljplaneskede. Förvaltningen ser risk för att befintliga naturvärden annars kan riskera att påverkas vid kommande detaljplanläggning om det inte finns ett formellt ställningstagande och uttalat skydd med avseende på befintliga naturvärden.

En kompletterande analys av artskydd och naturvärden har genomförts och resultatet införlivats i planförslagets avsnitt om parker och natur.

Enligt kommunens förslag till ny översiktsplan 2040 anges att de gröna och blå strukturerna med högst kända naturvärden har ett formellt skydd. Vidare anges att områden med höga naturvärden ska bevaras och utvecklas men även att kopplingar till omgivande natur ska tryggas och förstärkas, som exempelvis ekologiska spridningsvägar och rörelsestråk.

Av planbeskrivningen framgår att det finns en allé med cirka 20-åriga ekar mitt på pendelparkeringen, längs gång- och cykelvägen, varpå biotopskydd kan behöva införlivas för att ge allén ett formellt skydd. I öster, i anslutning till Mästervägen, finns ett bestånd av uppvuxna flikbladiga björkar och öster om den så kallade kemtvättsomten vid det gamla magasinet finns

stora uppvuxna lindar. Aktuella områden är exempel på områden som kan behöva skydd i form av planbestämmelser vid kommande detaljplaneläggning. Samtliga naturvärdesområden behöver tas i beaktande som en del av det fortsatta planarbetet för att inte riskera att dessa exploateras eller att naturvärdena urholkas på sikt.

Generellt biotopskydd gäller för de träd som uppfyller kraven. Därför behöver vi inte ge träden ett formellt skydd i detaljplan då lagen står över planläggningen. För de träd som inte omfattas av biotopskydd kommer frågan om skydd genom detaljplanebestämmelse avgöras under planprocessen. Det har bland annat och göra med skicket och åldern på träden. Ambitionen är att spara så många träd som möjligt. Det har även varit ett ingångsvärde i skissarbetet med programmet.

Särskild hänsyn under byggtiden

Då utbyggnad kommer ske i närheten av redan befintliga bostäder och grundskola behöver hänsyn tas vid arbeten som skapar vibration, exempelvis pålning, men även vid andra typer av omgivningspåverkan. Exploatering kan orsaka spridning av föroreningar i mark och vatten samt orsaka byggbuller och damning. Innan byggnationerna påbörjas bör de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att förebygga skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön vara klargjorda och dokumenterade (egenkontrollprogram).

Dessa frågor kommer hanteras i genomförandeskedet.

Medskick från byggavdelningen

- Det är viktigt att planprogrammets intentioner omvandlas till tydliga planbestämmelser i senare detaljplaneskeden. *Detta görs bäst i samverkan under planprocessen, något som välkomnas.*
- Bra med mobilitetshus som försörjer kvarterens respektive parkeringsbehov. Ett medskick är att MBN kan vägra slutbesked om parkeringsköp ej är löst mellan fastighetsägare.
- Bra och tydlig kvartersstruktur med ett finmaskigt gatunät mellan kvarteren.
- Bra med barnens "Stationsstad".
- 20-våningshus ej lämpligt med hänsyn till Enköpings Garnison. Ett karaktärsskapande "landmärke" är viktigt för platsen, men våningsantalet bör skalas ned. Satsa hellre här på kvalitativ gestaltning istället för våningsantal. Högre byggnader bör hanteras i separat lokaliseringsutredning med hänsyn till stadssiluett och kulturmiljö. *En kompletterande stadssiluettanalys har genomförts vilken belyser lämpligheten för en högre byggnad i denna del av staden.*
- Vi ser gärna aktiva fasader även mot Salavägen om denne ska få karaktären "stadsgata" med funktionsblandning. *Planprogrammet har kompletterats med text kring detta.*

- Den rumsliga kopplingen mot exempelvis bostadsområdet Älvdansen bör utredas noggrannare då Älvdansen idag är en helt solitär bostadsö utan koppling till resten av Myran. *Planprogrammet har kompletterats med text kring detta.*
- Avseende etappindelning bör förskolan inte ligga i etapp 3 utan så tidigt som möjligt i etapp 1 eller 2 då efterfrågan på förskoleplatser och parkering ökar direkt vid tillkommande bebyggelse. *Det stämmer men, utifrån aspekter som buller, långsiktig lokalförsörjning/befolkningsprognos och kommunens möjlighet att genomföra etapp 3 tidigare än beräknat, ligger förskolan kvar i den sista etappen.*
- Förvaltningen förordar att en trafikutredning för hela Myran ska göras innan planprogrammet antas, vissa länkar inom planområdet kanske behöver stärkas eller gestaltas på ett särskilt sätt. *En trafikutredning för hela Myran finns framtagen så de kopplingarna är säkerställa i det parallella arbetet även om inte trafikutredningen för hela Myran bilagts planprogrammet i samrådet.*

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden är positiv till att planprogrammet tar höjde för en tomt för förskola. De planerade bostäderna gör att behov av förskoleplatser också kommer att uppstå i området och utbildningsförvaltningen har tidigare börjat titta på tomten som en möjlig placering för en ny förskola.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden är dock av uppfattningen att tomten är lämplig för max 120 barn och inte 160 barn, vilket står i planprogrammet (se sidan 36 och 81).

Utbildningsförvaltningens bedömning är att 160 barn endast hade varit tänkbart under förutsättning att det finns närliggande grönområden. Detta är dock inte fallet och därför delar nämnden förvaltningens uppfattning att det inte är möjligt att planera för så många barn som framkommer i programmet.

Den nya förskolan ligger 250 meter ifrån entrén till Kyrkåsen och cirka 200 meter från entrén till naturområdet norr om Älvdansen. Det får ändå anses vara i närområdet. Men för att inte låsa fast ett ställningstagande om hur stor förskola (antal barn) som är lämpliga på fastigheten så har siffran tagits bort i planprogrammet. Förskolans utformning och dimensionering får utredas vidare.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden konstaterar vidare att det finns flertalet utmaningar med tomten i relation till den närliggande järnvägen. Utbildningsförvaltningen bedömning är att en typförskola inte kommer att få plats på tomten, utan utformningen kommer att behöva anpassas för att skydda mot järnvägen med tex en långsmal byggnad som även kan fungera som bullerplank. Detta är en bedömning som nämnden delar. Dessa anpassningar blir med största

sannolikhet mindre yteffektiva och därmed och dyrare i förhållande till tillgänglig yta. Planprogrammet behöver därför uppdateras med en mer lämplig tomt för förskola.

Frågan om fastighetens lämplighet och möjlighet att inrymma en typförskola eller en anpassad typförskola har fördjupats i en dialog mellan planeringen, lokalförsörjningen och lokalsamordnare på utbildningsförvaltningen. Gruppens gemensamma bedömning är att det är för tidigt att dra slutsatser om kostnader för en "urban typförskola". Det är ett tidigt skede i planeringen och det viktigaste är att vi har pekat ut en lämplig, kommunal tomt på 7000 kvm för ändamålet förskola (detta utifrån den kommunala ambitionsnivå och Boverkets rekommendation). Det är ansvaret vi har inom den fysiska planeringen. På vilket sätt detta sedan skulle kunna förverkligas måste utredas vidare enligt gängse rutin. Att hitta en annan tomt inom eller i anslutning till Stationsstaden som utan fördyring skulle kunna inrymma en typförskola bedöms som mycket svårt/omöjligt.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden vill också uppmärksamma på att planprogrammet även beaktar grundskoleperspektivet. Planprogrammet bör ta reda på hur kapaciteten för att ta emot fler elever ser ut på närliggande skolor. Det behöver också säkerställas att det finns säkra skolvägar till de tänkta skolorna för att ta sig till skolan på. Nämndens bedömning är att dessa synpunkter behöver beaktas innan antagandet av planprogrammet.

I och med att stationsstaden finns med i befolkningsprognosen så är barn i grundskoleålder utfördelad på befintliga skolor. All trafikmiljö i Enköpings kommun planeras med barns säkerhet i åtanke, eftersom i princip alla vägar kommer att användas av barn. Vissa huvudstråk för gång och cykel åtskilt från biltrafik bidrar till detta, men även lokalgator utformas för att vara så säkra som situationen tillåter.

Socialnämnden

Socialnämnden uppskattar detta planprogram som ger en helhet över den tänkta nya stadsdelen. Det innebär att det blir betydligt enklare att ta ställning till innehållet i kommande detaljplaner. Tidigare har vi tyckt det varit svårt att se helheten.

Svaret på delar av innehållet utgår från socialnämndens verksamhetsuppdrag och med socialtjänstens perspektiv i fokus.

Något som är viktigt ur socialnämndens perspektiv är att bostadsområden befolkas av människor från olika samhällsklasser, ursprung och livssituationer. Detta för möjligheten att skapa goda sociala sammanhang och motverka segregation. I denna plan tolkar vi den ambitionen i fördelning av bostadsstorlek (20% små, 60% mellanstora och 20% stora), och upplåtelseformer med olika prisnivåer.

Tillgång till grönområden och samlingsplatser för social samvaro finns tydligt uttryckt i planen vilket är bra.

Att gång, cykel och kollektivtrafik inom området prioriteras är bra, både ur miljö- och trygghetsaspekter både för barn och vuxna.

I framtagandet av planen har de ansvariga beskrivit och analyserat det nya området ur ett barnperspektiv, utifrån de vuxnas samlade kompetens men också genom att direkt utforska det tillsammans med barnen. Socialnämnden uppskattar det förhållningssättet i planarbetet.

De ansvariga för planen lyfter också perspektivet på att det är en mångårig utbyggnad och problematiserar hur det blir för barnen. "En utmaning att hantera vidare är hur områden ska uppfattas och fungera för barn under utbyggnadstiden. Då det finns en tydlig risk för att området ska upplevas splittrat, otillgängligt och farligt." Detta är något som socialnämnden och andra nämnder bör uppmärksamma under kommande processer.

Något socialnämnden saknar är problematiseringen av närheten till järnvägsspåren och hur man planerar att minska risken för ofrivilliga skador och risken för suicidförsök. Detsamma gäller planen på byggande av bro över spåren. Det behövs vid vidare planering att väga in aspekten att även broar är vanliga platser för suicidförsök. Att förebygga suicid genom insatser i den fysiska miljön är ett sätt att få ner antalet skadade och avlidna i suicid.

Planprogrammet har uppdaterats med en skrivning om närheten till järnväg och risken för ofrivilliga skador och suicidförsök.

I övrigt är nämndens mening att planprogrammet är ett gott underlag för vidare planering.

Upplevelsenämnden

Förvaltningen har beretts möjlighet att vara delaktig i arbetet med att forma planprogram. Sakkunskap har tagits om hand och bedömningen är att förslaget som helhet är bra och väl formulerat. Förvaltningen har dock ett medskick och det är att begreppet gestaltad livsmiljö bereds mer plats. I programförslaget beskrivs gestaltad livsmiljö i förhållande till stadsbyggnadsprinciper, men då gestaltad livsmiljö även omfattar offentlig konst och kulturarv behöver dessa beskrivas. Förvaltningens förslag är att detta synliggörs i avsnittet om Tydlig karaktär (sid 94). Förvaltningen har inget ytterligare att tillägga

Texten har reviderats enligt önskemål.

Miljöpartiet

Om de "Övergripande målen för Enköpings samhällsbyggande" vill bara göra vårt stora gillande väldigt tydligt. Målen är genomtänkta, moderna och syftar till en stabil och hållbar utveckling för Enköpings kommun. De är kort och gott något vi är mycket stolta för att stå bakom. Hållbarhetsprogrammets fyra delmål (livsmiljö, mobilitet, energi och ekosystemtjänster)

som i alla sina delar omfattas i detta förslag, förstärker vår syn av en mycket genomtänkt och positiv bild av Planprogrammet.

Det här kan bara bli bra!

Citat ur planprogrammet

- Det övergripande effektmålet är att utsläppen av växthusgaser i Enköping ska vara noll senast 2030. Bland annat genom att:
 - Antalet transporter minskar generellt
 - Transporter som görs sker Co2-neutralt genom manuella transporter (gång, cykel), kollektivt, och med Co2-neutrala drivmedel ska öka.
 - Miljömässig byggande med fokus på klimatneutralitet

Mp ställer sig också helt bakom de mål och principer som ska vara vägledande för Stationsstaden utifrån de övergripande stadsplaneringsmålen.

- Förbindelse mellan Myran och resten av staden ska markeras med landmärke/märkesbyggnad
- Klimatneutral bebyggelse med gröna tak/smarta system,
- Utformning med klimatsmart byggmaterial i en ny blandad bebyggelse (bostäder, kontor o d),
- Byggnader skulle placeras närmare gatan med avsikt att skapa tydligt gaturum,
- Fokus läggs på oskyddade trafikanter, motorfordon är sekundära.

Grön- och Blåstruktur måste säkerställas i Planprogram och planritning så att dessa strukturer inte "råkar försvinna" under planprogrammets genomförande för att bygglov och andra handlingar inte är säkerställda i dessa avseenden.

Förytliganden om de gröna värdena har lagts till i programkartan. Planläggningen ska följa programmet.

Detta kommer säkerställas i detaljplanerna.

Barnperspektivet Citat ur planprogrammet - När man ska beskriva och analysera en geografisk plats utifrån barnkonventionen kan man göra det på två sätt, ur ett barnperspektiv och ur barnens perspektiv. Barnperspektivet handlar om att vuxna, utifrån olika yrkesroller, kompetenser, forskning, fakta och erfarenhet, bedömer hur väl en plats fungerar för barn. Detta baseras på det vi vet är viktigt för barns utveckling och välmående. Barnens perspektiv handlar om att fråga barnen själva om hur de upplever en plats. I framtagandet av detta planprogram har båda metoderna använts. Detta sätt att arbeta borde ge en tillräcklig god bild av Barnperspektivet anser vi. De skyddade bostadsgårdarna ger en grundförutsättning för de yngre

boendebarnens lek och utevistelse. För de äldre barnens utelek och rörelseutmaningar finns den planerade Lekparken vid Magasinet, skogsområdet norr om Förbiparken och söder om Herrgården samt Kyrkåsen. Om säkra GC-vägar och gångfartvägar finns till dessa områden är vi nöjda.

När Barnperspektivet är tillgodosett så har man förmodligen även tillgodosett de behov som andra grupper av medborgare med nedsatt funktion och rörelseförmåga har.

Stationsbyggnadens utveckling ser vi som central och viktig för Planprogrammet. Den är en väldigt tydlig port från söder och central för Resecentrumets utveckling i kommande Mobilitetsprogram. Den har även ett stort kulturellt byggnadsvärde för framtiden och kopplingen till Stationsstadens byggnader.

I delen "**Programkarta**" beskrivs en ny västlig entre till plattformen med en bro, som är alldeles utmärkt, den gör mobiliteten i området ännu bättre och tydligare. Men vi skulle vilja göra ett tillägg i denna del av kommande utredningsuppdrag för detta. Vi anser att det ska möjliggöras i Programkartan tillfart till en ny plattform i direkt anslutning till den norra gångtunnelmynningens västra sida med trappor / hiss. Denna nya plattform skulle ge en tydlig och modern möjlighet för kommande förlängning av Pendeltåget Stockholm – Enköping, nuvarande sträckning är ju endast till Bålsta. Pendeltåget kommer att behöva en egen plattform för inkommande / avgående tåg, då Enköpings skulle vara slutstation. (Denna pendeltågsförlängning utreds av Region Uppsala och med tågstopp i Grillby är den politiska konsensusen stor, därför möjlig.)

I dialog med Trafikverket framgår att nuvarande bangårdsbredd möjliggör för fler perronglägen, antingen genom ny perrong och/eller genom förlängning av perrong så fler perronglägen kan skapas efter varandra.

Text och kartor uppdateras med denna information.

Mp är positiv till utformningen och placeringen av **Mobilitetshuset** (Parkeringshusen). De skapar möjligheterna till bilfria miljöer i övriga området.

Taklandskapet i en tät och modern stadsdel är viktig att använda sig av beskriver programmet, vilket Mp också ser behovet av och gillar. Användningen kan vara för idrott, energiproduktion, dagvattenfördröjning, grönska, odling och mötesplatser. Enköping har sedan länge kallat sig parkernas stad, och det finns en politisk vilja att prioritera och jobba med våra gröna stadsrum. Vi anser att det här är ett utmärkt tillfälle att ta den ambitionen ett steg längre, eller snarare ett steg högre. Fasader med vegetation i olika former förekommer på allt fler hus runtom i världen, och parkernas stad Enköping borde ta detta tillfälle i akt få till stånd Sveriges första fasadpark. Att i stationsstaden införa en vertikalpark på det planerade parkeringshusets fasad intill järnvägen tror vi skulle vara ett positivt inslag för stadsdelen, samtidigt som det skulle fungera som ett skyltfönster för parkstaden Enköping, då den skulle synas väl för de som passerar med tåget.

Parkeringshuset behöver inte bara förknippas med bilar och avgaser, utan kan även rymma grönska och biologisk mångfald.

Gångfartsgator är en bra lösning då bilfrihet inte är helt möjlig. **Parker och natur** med framför allt trädplantering ser vi som relativt väl tillgodosett i förslaget, träd i stadsmiljöer kommer att bli än nödvändigare som skydd i ett allt varmare klimat. **Dagvatten** ska naturligtvis också användas som en resurs i stadsbilden. Trafikutredningens förutsättning att hålla nere antalet nya anslutningar mot Salagatan och Mästergatan i syfte att bibehålla dessa gators funktion som viktiga leder i staden, detta är naturligtvis väldigt positivt ur flera synpunkter, även "säkra skolvägar". Verkstäderna för jordbruksmaskiner borde kunna erbjudas en annan lokalisering runt staden, både för lantbrukarnas tillgänglighet och för stadens utveckling.

Förskolans läge i planprogrammet ser vi som den enda möjliga utifrån risker, buller, närhet till grönska, väginfrastruktur och flöden för hämtning och lämning samt godsleveranser.

Större delen av planprogrammets område är ju omgärdat av **buller**, som måste hanteras mycket seriöst i bygglovshandlingar och av byggherrar. De flesta simulerade bullervärden balanserar strax under tillåtna gränsvärden. Områdets attraktivitet och innevånarnas livskvalité är helt beroende av bullerminskande åtgärder vid byggnationen.

Att **markföroreningarna** i området reduceras seriöst är naturligtvis en grundläggande förutsättning för exploateringen.

Miljöpartiet ser det som helt nödvändigt att alla byggnader ska uppföras med **förnybara och klimatneutrala material samt vara energieffektiva**. Den energi som används bör vara förnybar och lokalt producerad, även med egna solceller på befintliga tak. Här måste dock till ytterligare arbete till under Bygglövsprocessen för att säkerställa Planprogrammets höga ambitioner och intentioner då Planprogram normalt inte hanterar byggnader och dess klimatpåverkan.

Vi anser att kommunen måste genomföra nödvändig **gatubyggnad och gångfartsområden** i den västra delen så tidigt som möjligt under etapp 1 (A,B,C och D) , för att helt kunna undvika byggtrafik i färdigställda boendeområden. För övriga etapper är långsam utveckling efter behov, säkert det bästa förhållningssättet.

Detta ligger i linje mer programförslaget.

Vi vill även markera vikten i följande citat från programmet "Uppfyller inte ett förslag eller del av förslag detaljplanens syfte eller planbestämmelser kan inte bygglov ges."

Till slut vill vi tacka Planavdelningen för det väl genomarbetade, klimatsmarta och miljömässigt genomtänkta Planprogram som här presenteras. Undertecknad kommer att sprida Planprogrammet inom organisationen "Sveriges Ekokommuner" som ett föredöme för modern Stadsplanering och samhällsbyggnad.

VafabMiljö

Vi ser mycket positivt på att det finns höga ambitioner för en god avfallshantering i Stationsstaden.

Det genomförs just nu stora förändringar inom avfallshantering. Nya lagkrav och ny förpackningsförordning som bland annat gör gällande att samtliga hushåll i Sverige ska ha tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar på samma ställe som mat- och restavfallsinsamlingen. Återvinningsstationerna kommer delvis försvinna eller omvandlas till att ta emot skrymmande förpackningar. Mot bakgrund av ovanstående är det angeläget att avfallshantering kommer in tidigt i planprocessen och att ytor och framkomlighet säkerställs för en god avfallshantering.

Frågan om nya förpackningsförordningen tas med till kommande planeringsskede.

Avfallshantering ska utföras i enlighet med kommunens renhållningsordning och de rekommendationer som anges i Avfall Sveriges "Handbok för avfallsutrymmen, Riktlinjer för utformning av avfallsutrymmen vid ny- och ombyggnation". Hämtningsplats för avfall ska utformas efter Arbetsmiljöverkets krav på körvägar, vändplatser och angöringsplatser.

Avfallshantering ska även följa kommunens riktlinjer om källsortering. Avfall kan sorteras i miljöbod, skåp, bottentömmande behållare eller motsvarande, som utöver rest- och matavfall även inrymmer utsortering av förpackningsmaterial, glas och tidningar. Inför projektering av ett avfallsutrymme eller ett beslut om bygglov av ett avfallsutrymme ska kommunalförbundet VafabMiljö kontaktas för att säkerställa förslaget till utformning.

Allt ovan hanteras i kommande planeringsskeden.

VafabMiljö har i övrigt inga synpunkter på planförslaget.

Förpacknings och tidningsinsamlingen

Den 1 januari 2024 börjar en ny förpackningsförordning (SFS 2022:1274) att gälla, som bland annat innebär att insamlingsansvaret för förpackningar övergår till kommunerna och att fastighetsnära insamling ska vara införd för alla hushåll i kommunen 1 januari 2027.

FTI har inget att tillägga angående planprogrammet förutom att ytor för fastighetsnära insamling och lättillgängliga insamlingsplatser (LIP) av förpackningar behöver beaktas i planen, utifrån bestämmelserna i den nya förordningen.

FTI kommer inte att etablera några nya stationer under övergångsperioden och hänvisar därför frågan till kommunens avfallsplanerare.

Frågan om nya förpackningsförordningen tas med till kommande planeringsskede.

Privatperson

En fundering angående byggandet i Stationsstaden. Eftersom läget i omvärlden har förändrats så mycket de sista 2 åren, kom tanken upp hos mej byggs det skyddsrum i de nya fastigheterna som kommer att uppföras inom den nya stadsdelen? Det känns tyvärr angeläget men kan samtidigt vara en trygghetsskapande åtgärd.

Hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap kan man läsa att: "För närvarande byggs inga nya skyddsrum i Sverige. Eventuell nyproduktion av skyddsrum utgår från bedömd hotbild och regeringens och riksdagens inriktning för skyddsrumsvksamheten. En särskild utredare har i uppdrag att utreda hur det framtida fysiska skyddet av civilbefolkningen kan utformas, till exempel ifall det ska byggas fler skyddsrum eller om nuvarande skyddsrum ska kompletteras med andra former av skydd. Utredningen ska presenteras senast i november 2022." När detta skrivs har inga nya direktiv till kommunerna kommit från regeringen. Enköpings kommun följer utvecklingen men vidtar inga åtgärder inom stadsplaneringen just nu.